

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Role Národní sítě Zdravých měst v procesu implementace místní Agendy 21
v České republice

Bc. Petra Štěpánková

Diplomová práce

2009

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav veřejné správy a práva
Akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petra ŠTĚPÁNKOVÁ**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Regionální rozvoj**

Název tématu: **Role Národní sítě zdravých měst v procesu implementace
Místní Agendy 21 v České republice**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Udržitelný rozvoj, Místní Agenda 21
3. Národní síť Zdravých měst ČR
4. Podpora Místní Agendy 21 ze strany Národní sítě Zdravých měst
5. Závěr
6. Použitá literatura

Rozsah grafických prací: –
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. HÁJEK, P. Agenda 21 pro udržitelnou výstavbu. ČVUT Praha : CIB Report Publication 237, 2001. 120 s. ISBN 80-01-02467-990-6363-015-8.
2. GIRARDET, H.: Creating Sustainable Cities, Green Books Devon 1999. ISBN 1-870098-77-3
2. HŘEBÍK, Š., TŘEBICKÝ, V., GREMLICA, T. Manuál plánování a vyhodnocování udržitelného rozvoje na regionální úrovni. Praha MMR ČR : Enviconsult, 2005. 74 s.
3. REITSCHMIDOVÁ, A. Metodika pro místní Agendy 21 v České republice. Praha : Český ekologický ústav, 2003. 47 s.
4. REITSCHMIDOVÁ, A. Práce s veřejností a místní Agenda 21. Praha MŽP ČR : The British Council, 1998. 88 s. ISBN: 80-7212-047-6.
5. Národní síť Zdravých měst ČR [online]. 1998. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.
6. Místní Agenda 21 [online]. 2005. Dostupný z WWW: <<http://www.ma21.cz>>.

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: 26. června 2008

Termín odevzdání diplomové práce: 1. května 2009

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

prof. PhDr. Karel Laciua, DrSc.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 21. července 2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 10. 8. 2009

Petra Štěpánková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala doc. Ing. arch. Vladimíře Šilhánkové Ph.D. za její čas věnovaný vedení mé diplomové práce a za její cenné rady a připomínky, kterými přispěla k jejímu vzniku.

Anotace

Tato diplomová práce je věnovaná problematice místní Agendy 21 a především roli Národní sítě Zdravých měst v procesu její implementace v České republice. Popisuje pojmy udržitelný rozvoj a místní Agenda 21. Následně je provedena charakteristika poslání a činnosti organizace Národní síť Zdravých měst České republiky. Práce je zaměřena zejména na zhodnocení podpory místní Agendy 21 ze strany samotné organizace a jejích členů.

Klíčová slova

udržitelný rozvoj; místní Agenda 21; Národní síť Zdravých měst České republiky

Title

Healthy Cities of the Czech Republic network and its role in the process of Local Agenda 21

Annotation

This thesis is about problems of Local Agenda 21 and first of all about Healthy Cities of the Czech Republic in action and its implementation in Czech Republic. It describes keywords like sustainable development and Local Agenda 21. Next idea is to describe messages and activities of organization Healthy Cities of Czech Republic. Thesis is especially focused on system follow-up of assistance from Local Agendy 21 itself and their members.

Keywords

sustainable development; Local Agenda 21; Healthy Cities of the Czech Republic

OBSAH

1. ÚVOD.....	9
2. UDRŽITELNÝ ROZVOJ, MÍSTNÍ AGENDA 21	10
2.1 Udržitelný rozvoj	10
2.1.1 Historie, definice.....	10
2.1.2 Pilíře udržitelného rozvoje.....	12
2.1.3 Principy udržitelného rozvoje.....	13
2.1.4 Udržitelný rozvoj v České republice	14
2.2 Místní Agenda 21.....	15
2.2.1 Agenda 21	15
2.2.2 Co to je Místní Agenda 21	16
2.2.3 Proces místní Agendy 21	17
2.2.3 Kritéria místní Agendy 21	17
2.2.4 Mimořádnost místní Agendy 21	19
2.2.5 Síťová spolupráce	20
3. NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČESKÉ REPUBLIKY	21
3.1 Mezinárodní projekt Healthy Cities.....	21
3.2 Poslání Národní sítě Zdravých měst České republiky	22
3.3 Metodika Národní sítě Zdravých měst České republiky	24
3.3.1 Metodické listy	28
3.3.2 Vize Zdravých měst.....	30
3.4 Fluktuace členů Národní sítě Zdravých měst České republiky	30
3.5 Plán rozšiřování členské základny.....	34
4. PODPORA MÍSTNÍ AGENDY 21 ZE STRANY NÁRODNÍ SÍTĚ ZDRAVÝCH MĚST ČESKÉ REPUBLIKY	37
4.1 Komunitní kampaně.....	37
4.1.1 Den Země.....	39
4.1.1.1 Den Země 2009 v Chrudimi	40
4.1.1.2 Den Země 2009 v Hradci Králové.....	43
4.1.1.3 Porovnání akcí	45
4.1.2 Den bez tabáku.....	46
4.1.3 Dny bez úrazů	46

4.1.3.1 Dny bez úrazů 2009 v Chrudimi.....	47
4.1.3.2 Hradec Králové – bezpečné město 2009.....	48
4.1.3.3 Porovnání akcí	49
4.1.4 Den bez aut	49
4.1.5 Dny zdraví.....	50
4. 2 Medializace a propagace Projektu Zdravé město a MA21	50
4.2.1 Webové stránky Zdravých měst	50
4.2.2 Medializace Zdravých měst – Zpravodaj Národní sítě Zdravých měst.....	53
4.3 Databáze DataPlán, DobráPraxe.....	56
4.3.1 Komunitní plánování	56
4.3.2 Projekty.....	57
4.3.3 Strategické řízení	60
4.3.4 Systém podpory udržitelného rozvoje a zdraví.....	60
4.4 Místní akce.....	61
5. ZÁVĚR	62

1. ÚVOD

Ve světě se již od osmdesátých let minulého století používá pojem udržitelný rozvoj. Jeho výklad je rozmanitý, nejčastější pojetí udržitelného rozvoje lze popsat citátem Antoina de Saint-Exupéryho: „*Nedědíme Zemi po našich předcích, nýbrž si ji vypůjčujeme od našich dětí.*“. Všeobecného přijetí se udržitelný rozvoj dočkal v roce 1992 přijetím dokumentu Agenda 21, který se také považuje za širokou definici pojmu udržitelný rozvoj. Principy popsané v dokumentu zavádí do praxe, program měst, obcí a regionů, místní Agenda 21. Municipality, které tento nástroj rozvoje uplatňují, se často sdružují do „sítí“ pro snadnější využívání zkušeností. V České republice je příkladem síťové spolupráce municipalit v této oblasti organizace Národní síť Zdravých měst. Proto bylo jako téma této diplomové práce zvoleno „Role Národní sítě zdravých měst v procesu implementace místní Agendy 21 v České republice“.

Cílem této práce je na základě rozboru programu místní Agendy 21 zhodnotit roli Národní sítě Zdravých měst v procesu zavádění místní Agendy 21 v České republice. Dle materiálů vydávaných touto organizací a jejími členy, dostupných jak na webu tak například dle Zpravodaje Národní sítě zdravých měst, přichází k laické veřejnosti myšlenka, že role této organizace v rámci procesu implementace místní Agendy 21 v České republice je nezastupitelná. Tato diplomová práce si tuto myšlenku bere jako prvotní hypotézu a cílem práce ji bude na základě dostupných materiálů potvrdit nebo vyvrátit.

2. UDRŽITELNÝ ROZVOJ, MÍSTNÍ AGENDA 21

2.1 Udržitelný rozvoj

2.1.1 Historie, definice

Jednou z nejznámějších nevládních organizací, zabývajících se globálními problémy, je roku 1968 založený Římský klub. Tato organizace podporuje výzkum a vydávání zpráv, například v roce 1972 vyšla kniha **Meze růstu**, která významně upozornila na nebezpečí vyplývající z toho, že zdroje Země jsou konečné a nemohou podporovat neomezený exponenciální růst. [1]

Ve stejném roce proběhla konference Spojených národů na téma prostředí člověka ve Stockholmu. Zde spatřila světlo světa myšlenka nutnosti ekologicky přijatelného rozvoje a byly zde také nastíněny hlavní problémy vzájemného působení ekonomického růstu na stav planety. [2]

Koncepce trvale udržitelného rozvoje byla poprvé formulována ve zprávě pro Světovou komisi pro životní prostředí a rozvoj (World Commission on Environment and Development), nazvané „**Naše společná budoucnost**“, pojednávala o změnách nutných pro udržitelný rozvoj na Zemi. Zprávu předložila v roce 1987, norská fyzička a politička, Gro Harlem Bruntlandová, která předložila výstižnou definici trvale udržitelného rozvoje [3]:

„Trvale udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje, který uspokojuje potřeby přítomnosti, aniž by oslaboval možnosti budoucích generací naplňovat jejich vlastní potřeby.“

Všeobecného přijetí se myšlenka trvale udržitelného rozvoje dočkala v roce **1992** na konferenci v brazilském **Rio de Janeiru**, kam se sjelo 10 000 oficiálních delegátů z více než 170 zemí světa, z toho 116 vrcholných hlav států a 15 000 občanů a aktivistů. Setkání se konalo pod záštitou Organizace spojených národů (OSN) a bylo nazváno **Konference OSN o životním prostředí a rozvoji** (také Summit Země). Všichni představitelé se zde sešli proto, aby řešili naléhavé otázky vývoje na planetě Zemi. Nebylo to tedy jednání pouze o životním prostředí, ale také o kvalitě života a budoucím rozvoji v globálním měřítku. [4]

Výsledkem složitých jednání byla shoda na zásadách a přijetí několika významných dokumentů, které podepsali také představitelé tehdejšího Československa. Dokumenty jsou [4]:

- Deklarace z Rio de Janeiro o životním prostředí a rozvoji,
- Rámcová úmluva Spojených národů o změně klimatu,
- Úmluva o biodiverzitě,
- Prohlášení k principům globální dohody o využívání, ochraně a trvale udržitelném rozvoji všech typů lesů
- a Agenda 21.

Dokument Agenda 21 na svých zhruba tisíci stranách rozebírá principy trvale udržitelného rozvoje ve všech oblastech lidské činnosti a považuje se za širokou definici tohoto pojmu. Tento pojem ale nemá plně objektivní základ daný nezávislým vědeckým poznáním, nejde o “pravdu” typu přírodovědeckých faktů nebo zákonů. Naopak, je to pojem normativní, který má úzký vztah k lidským hodnotám. Tento vztah ovšem nespočívá pouze v tom, že myšlenka trvalé udržitelnosti, přesněji jejího dosažení, implikuje snahu po změně lidských hodnot, protože zejména konkrétní situace lidí v daném regionu nebo v daném společenském kontextu zásadně určují, jak je chápán smysl trvale udržitelného rozvoje. [5]

Pokusem o syntézu předchozích definic a nejstručnější shrnutí celé šíře i hloubky konceptu trvalé udržitelnosti je následující definice Ivana Ryndy, jež je stále častěji citována v českém prostředí a ukazuje se jako produktivní nejen ve stručném výkladu, ale hlavně v podrobnějším výukovém procesu environmentální výchovy na vysokých, ale i středních školách. *„Trvale udržitelný rozvoj je komplexní soubor strategií, které umožňují pomocí ekonomických nástrojů a technologií uspokojovat sociální potřeby lidí, materiální i duchovní, při plném respektování environmentálních limitů. Aby to bylo v globálním měřítku současného světa možné, je nutné nově redefinovat na lokální, regionální i globální úrovni jejich instituce a procesy.“* [6]

Základním cílem realizace konceptu udržitelného rozvoje je tedy zlepšování kvality života a zvyšování spokojenosti občanů. Smyslem uplatňování udržitelného rozvoje je nalézt ideální, nikoli rovnoměrné, propojení společenských oblastí: ekonomické, sociální a environmentální v prostoru správy věcí veřejných, jak naznačuje předchozí definice. Klíčovou je snaha o dlouhodobou perspektivu rozvoje. [4]

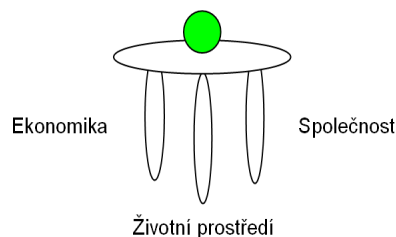
V červnu **1997** se v **New Yorku** sešlo Valné shromáždění OSN, aby posoudilo pokroky dosažené v naplňování závěrů Summitu Země Rio de Janeiro v roce 1992. Zasedání je nazýváno „Summitem Země II“ nebo také „**Rio + 5**“, protože se konalo přesně 5 let po Riu.

Hlavním tématem summitu v New Yorku byla integrace principů ochrany prostředí, přírody a přírodních zdrojů do celkové rozvojové politiky. Světové sdělovací prostředky většinou označily toto shromáždění za mimořádný neúspěch. Zdůrazňovaly, že se nepodařilo přijmout žádné konkrétní závazky co do snížení škodlivých emisí nebo jiného znečištění, nebyla uzavřena žádná nová globální úmluva ani nedošlo k dohodě o tom, že se bude nějaká připravovat, vyspělé státy nepřislíbily žádnou novou finanční pomoc, progresivnější návrhy z různých oblastí byly odmítnuty. Povzbudivé je, že se podařilo přesvědčit světovou veřejnost o vážnosti těchto problémů, kterým se dostává rostoucí pozornosti na nejvyšších politických fórech. Summit konstatoval naléhavou potřebu zvrátit dosavadní nepříznivé trendy, ale žádná radikální řešení předložena nebyla. [7]

V roce 2002 se opět sešli vedoucí představitelé států světa ke společnému zasedání v Jihoafrické republice v městě **Johannesburg**. Toto setkání bylo nazváno Světovým Summitem o udržitelném rozvoji. Tématem byla integrace ekonomické, environmentální a sociální politiky. Mezinárodní zasedání mělo potvrdit a zkontrolovat dosažené výsledky od zasedání v Riu v roce 1992 (proto se také nazývá „**Rio +10**“). Byla zde také ratifikována dohoda vyjadřující zájem o zachování přírodních zdrojů a planetární biodiverzity. [2,3]

2.1.2 Pilíře udržitelného rozvoje

Z definice udržitelného rozvoje se odvozují pilíře udržitelnosti – ekonomika (ekonomický pilíř), životní prostředí (environmentální/ekologický pilíř) a společnost (sociální pilíř). Jak vidíme na obrázku 1, tyto pilíře by měly být ve vzájemné rovnováze, ač se často dostávají do rozporu (např. stavba dálnice versus ochrana přírody).

Obrázek 1: Pilíře udržitelného rozvoje. Zdroj: REITSCHMIEDOVÁ, A. Metodika pro místní Agendy 21 v České republice. Praha: Český ekologický ústav, 2003. 47 s.

Ekonomický pilíř udržitelnosti je úzce spojen se sociálním. Ekonomická praxe se ale zatím zabývá především otázkou ekonomického růstu a hledá cesty, jak tohoto růstu pokud možno trvale dosahovat. Právě v této oblasti je nejčastěji rozvoj více méně ztotožňován s růstem. Za pozitivní z hlediska udržitelnosti lze v této souvislosti považovat, pokud se ekonomického

růstu dosahuje intenzifikací, technologickou či organizační inovací a vyšší kvalitou a produktivitou lidské práce – tedy lepším využíváním přírodních zdrojů při menší surovinové a energetické náročnosti a menší produkci odpadů a znečištění. [6, 9]

Environmentální pilíř usiluje o ochranu a zachování biotopů a funkčních ekosystémů, o zachování biologické rozmanitosti, biodiverzity a biotické komplexity. V zemích Evropské unie se pro prosazení tohoto pilíře udržitelnosti vyvinuly některé společné celoevropské nástroje, například Evropská ekologická síť EECONET a Soustava chráněných území evropského významu NATURA 2000. [6, 9]

Sociální pilíř zahrnuje nejen naplnění základních vitálních lidských potřeb, ale také potřeby duchovní s plným respektem ke kulturním a civilizačním zvláštnostem a požadavkům. Jediným měřítkem je skutečně udržitelnost a sociální rozměr udržitelnosti lze vyjádřit jako sociální soudržnost (kohezi). [6, 9]

2.1.3 Principy udržitelného rozvoje

Základní principy udržitelného rozvoje budou uvedeny v následujících bodech [3]:

- 1. propojení základních oblastí života** - ekonomické, životního prostředí a sociální; řešení zohledňující pouze jednu nebo dvě z oblastí není dlouhodobě efektivní,
- 2. dlouhodobá perspektiva** - každé rozhodnutí je třeba zvažovat z hlediska dlouhodobých dopadů, proto je třeba strategicky plánovat,
- 3. kapacita životního prostředí je omezená** – nejen zdroje surovin, látek a funkcí potřebných k životu, ale také jako prostor pro odpady a znečištění všeho druhu,
- 4. předběžná opatrnost** - důsledky některých našich činností nejsou vždy známé, protože poznání zákonitostí, které fungují v životním prostředí je stále ještě na nízkém stupni, proto je na místě opatrnost,
- 5. prevence** - je efektivnější než následné řešení dopadů; na řešení problému, které již vzniknou, musí být vynakládáno mnohem větší množství zdrojů (časových, finančních i lidských),
- 6. kvalita života** - má rozměr nejen materiální, také společenský, etický, estetický, duchovní, kulturní a další, lidé mají přirozené právo na kvalitní život,
- 7. sociální spravedlnost** - příležitosti i zodpovědnosti by měly být děleny mezi země, regiony i mezi rozdílné sociální skupiny. Chudoba je ohrožující faktor udržitelného rozvoje; proto je

až do jejího odstranění naše odpovědnost společná, ale diferencovaná. Sociálnímu pilíři udržitelného rozvoje se přikládá stále větší význam a udržitelný rozvoj je čím dál častěji chápán jako "trvalé zlepšování sociálních podmínek v rámci ekologické únosnosti Země". Ekonomika v tomto výkladu hraje roli nástroje k dosažení zlepšení sociálních podmínek,

8. zohlednění vztahu "lokální - globální" - činnosti na místní úrovni ovlivňují problémy na globální úrovni - vytvářejí je nebo je mohou pomoci řešit a naopak,

9. vnitrogenerační a mezigenerační odpovědnost, tj. zabezpečení národnostní, rasové i jiné rovnosti, respektování práv všech současných i budoucích generací na zdravé životní prostředí a sociální spravedlnost. Mluví se o morální povinnosti k budoucím generacím.

10. demokratické procesy - zapojením veřejnosti již od počáteční fáze plánování se vytváří nejen objektivnější plány, ale také obecná podpora pro jejich realizaci.

2.1.4 Udržitelný rozvoj v České republice

Do roku 1989 u nás nebyly principy udržitelného rozvoje zohledňovány. Od roku 1992 je v platnosti zákon č.17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Ten definuje také udržitelný rozvoj v §6: „*Rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.*“ Český termín udržitelný rozvoj je nejčastěji používaným překladem anglického "sustainable development". [10]

Usnesením č. 1242/04 dne 8. prosince 2004 schválila vláda ČR dokument **Strategie udržitelného rozvoje České republiky**. Návrh Strategie byl vypracován pod koordinací Rady vlády pro udržitelný rozvoj, vzešel z rozsáhlé společenské diskuse a představuje dlouhodobý rámec pro politická rozhodování v kontextu mezinárodních závazků, které ČR přijala a zároveň respektuje specifické podmínky ČR. Strategie je východiskem pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru a pro strategické rozhodování v rámci státní správy a územní veřejné správy a pro jejich spolupráci se zájmovými skupinami. Strategie reaguje na potřebu koordinovaného vývoje a vzájemné rovnováhy ekonomické, environmentální a sociální oblasti, jejím obecným cílem je zajišťovat co nejvyšší kvalitu života obyvatel a současně vytvářet příznivé podmínky pro kvalitní život generací budoucích. [11]

Pro sledování jevů, souvisejících s trvale udržitelným rozvojem, vznikly tzv. **indikátory**. Správně zvolený indikátor udržitelného rozvoje v sobě odráží hlediska sociální spravedlnosti,

zájmy místní ekonomiky a ochrany životního prostředí, zároveň také snahu o posílení role místní samosprávy nebo zabezpečování místních potřeb na místní úrovni. Indikátory umožňují vidět problematické oblasti a ukázat cestu k nápravě. Uplatnění jednotné sady zvolených indikátorů - např. sada Společných Evropských indikátorů (European Common Indicators - ECI) umožní také posoudit, jak si daná obec vede ve srovnání s jinými a usnadňuje poznání jejích silných a slabých stránek. V České republice pomáhá, zavádět a vyhodnocovat indikátory ECI a další typy indikátorů v městech a mikroregionech ČR, občanské sdružení Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj (TIMUR). [12]

2.2 Místní Agenda 21

Místní Agenda 21 (MA21), jak již bylo řečeno v úvodu, zavádí do praxe principy udržitelného rozvoje. Ty jsou podrobně popsány v dokumentu Agenda 21, proto se jí nyní bude část práce věnovat, aby mohlo být později plynule navázáno popisem místní Agendy 21.

2.2.1 Agenda 21

Dokument Agenda 21 byl představen v roce 1992 na Konferenci OSN a životním prostředím a rozvoji v Rio de Janeiru. Je programem pro 21. století (proto název "Agenda 21") a ukazuje cestu k udržitelnému rozvoji na naší planetě, je také komplexním návodem globálních akcí, které mohou poznamenat nebo ovlivnit přechod na udržitelný rozvoj. Agenda 21 je koncepčním podkladem pro vytvoření místní Agendy 21. [4]

Od států, které se přihlásily k Agendě 21, se očekává, že vyhlásí svůj akční plán vycházející z tohoto dokumentu. Lze říci, že je jedinou strategií lidstva takového rozsahu, odbornosti a komplexnosti. Doposud nebyla přijata v mezinárodním měřítku jiná strategie, politika, ale ani jiná idea (ekonomická, environmentální, sociální), která by byla porovnatelná s Agendou 21. [13]

Agenda 21 obsahuje 40 kapitol, které jsou rozděleny do čtyř částí [14]:

- sociální a ekonomické rozměry,
- uchovávání a šetrné využívání zdrojů a hospodaření s nimi ve prospěch rozvoje,
- posilování úlohy důležitých skupin,
- prostředky implementace.

Vychází z toho, že růst populace, spotřeba a technologie jsou primárními hnacími silami změn v životním prostředí a stanoví, co je třeba učinit pro to, aby se zredukovaly plýtvavé a neefektivní způsoby spotřeby v některých částech světa a zároveň aby se v jiných podpořil rostoucí, ale udržitelný rozvoj. Navrhuje opatření a programy k dosažení udržitelné rovnováhy mezi spotřebou, populací a životadárnou kapacitou Země. [13]

2.2.2 Co to je Místní Agenda 21

Místní Agenda 21 vychází z mezinárodního dokumentu Agenda 21, která byla přijata na summitu OSN v Rio de Janeiru v roce 1992. Právě tento dokument obsahuje základní východiska MA21, když v kapitole 28 popisuje [15]:

„Velké množství problémů a řešení obsažených v Agendě 21 má své kořeny na úrovni místních aktivit; participace a spolupráce místních úřadů bude proto faktorem určujícím úspěšnost realizace jejich cílů. Místní úřady vytvářejí, řídí a udržují ekonomickou, sociální a environmentální infrastrukturu, dohlížejí na plánování, formují místní politiku životního prostředí a předpisy a pomáhají při implementaci národní a subnárodní environmentální politiky. Protože jsou úrovní správy nejbližší lidem, sehrávají důležitou roli ve výchově, mobilizaci i při reakci na podněty veřejnosti a napomáhají tak dosažení udržitelného rozvoje.“

Místní Agenda 21 je tedy programem měst, obcí a regionů, přičemž zavádí do praxe principy trvale udržitelného rozvoje při zohledňování místních problémů. Program je tvořen ve spolupráci s veřejností a organizacemi, jeho cílem je zajištění dlouhodobě vysoké kvality života a životního prostředí na daném místě. Ale ne všechny programy směřující ke zlepšení kvality života a životního prostředí lze nazvat MA21. Jednotlivé činnosti musí být totiž součástí dlouhodobé, jasně stanovené a také veřejností přijaté strategie udržitelného rozvoje. [16]

Jak vyplývá z kapitoly 28 dokumentu Agenda 21, zásadní roli v MA21 hraje místní veřejná správa, která je zahrnuta pod pojem „good governance“¹. A právě správa věcí veřejných by měla být otevřená, transparentní, odpovědná veřejnosti, efektivní, umožňující účast veřejnosti na rozhodování a plánování a založená na partnerské spolupráci s ostatními společenskými sektory a respektující odborný pohled na věc. Jenom taková veřejná správa může vést k dlouhodobě udržitelnému rozvoji obce či regionu, což je základní cíl MA21. Nepostradatelnou součástí fungující MA21 jsou kvalitní strategické plánování a řízení včetně

¹ good governance lze volně vysvětlit jako dobrá/řádná správa věcí veřejných

systemu financování, průběžná a aktivní komunikace s veřejností – tzn. budování partnerství a systémové a měřitelné směřování k udržitelnému rozvoji. [17]

2.2.3 Proces místní Agendy 21

Pro zavádění MA21 nejsou stanoveny žádné jednotné postupy, ale jsou známy některé klíčové kroky postupu. Následující činnosti nejsou seřazeny podle priorit, měly by se uskutečňovat souběžně a navzájem se doplňovat [4]:

- řízení a zlepšování výkonu místních úřadů/správ,
- začleňování udržitelnosti do plánů, politiky a aktivit místních správ,
- zvyšování všeobecného povědomí, výchova a vzdělání,
- konzultace a zapojování širších komunit a veřejnosti,
- společné akce,
- vytváření strategie místní udržitelnosti a plánu akcí,
- měření, sledování, zpravodajství a vyhodnocování postupu.

2.2.3 Kritéria místní Agendy 21

Pro měření kvality MA21 na území ČR vznikla přehledná Kritéria MA21. Kritéria vyvinulo Ministerstvo životního prostředí ČR (MŽP), byla otestovaná v praxi několika městy i kraji a jsou sledovaná v rámci oficiální Databáze MA21. V roce 2006 také zařadilo Ministerstvo vnitra MA21 mezi oficiální metody zvyšování kvality ve veřejné správě. Sada kritérií je rozčleněna do čtyř hlavních kategorií kvality (A-D) a zahrnuje rovněž „startovací skupinu“ Zájemci. [17]

Každá z těchto kategorií má vlastní kritéria a měřitelné ukazatele, kterými se hodnotí úroveň procesu MA21 v dané municipalitě. K postupu do vyšší kategorie je nutné splnit kritéria kategorie předcházející [18]:

- **Kategorie „Zájemci“:** kategorii charakterizuje zájem municipality o proces MA21 jako takový, aniž by u ní docházelo k vytváření jakýchkoliv formálních struktur či procesů. Jedná se o „startovací prostor“, v němž se aktéři seznamují s procesem MA21 a mohou se sami rozhodnout, zda postupovat do vyšších kategorií či nikoliv.

- **Kritéria:** zápis do evidence MA21; ustavení kontaktní osoby; pravidelně poskytovat informace o dění souvisejícím s MA21.
- **Kategorie „D“:** nejnižší řádná kategorie, která vyžaduje širší aktivity v rámci MA21 založené na principu partnerství a formální přístup ze strany municipality.
 - **Kritéria:** vytvoření organizační struktury (např. ustanovení koordinátora MA21, jehož hlavní úlohou je koordinace činností v rámci procesu MA21); aktivní zapojování veřejnosti do oblastí plánování a realizace významných opatření; spolupráce s občanským a podnikatelským sektorem při tvorbě opatření; prezentace svých aktivit v rámci MA21 v médiích a na webových stránkách.
- **Kategorie „C“:** odlišuje se propracovanější organizační strukturou, politickým zastřešením a vyšší mírou participace obyvatel.
 - **Kritéria:** ustanovení oficiálního orgánu samosprávy pro MA21; schválení oficiálního dokumentu k MA21 – deklarace, charta apod.; schválení finanční podpory MA21 ze strany municipality; pravidelná setkání na veřejném fóru udržitelného rozvoje nebo MA21; informace a vzdělávání ve vztahu k udržitelnému rozvoji; sledování a vyhodnocování procesu MA21.
- **Kategorie „B“:** rozšiřuje předchozí kategorii.
 - **Kritéria:** dílčí koncepce respektující principy udržitelného rozvoje; vytvoření ucelené strategie udržitelného rozvoje za účasti expertů a schválené politickou reprezentací municipality; rozšiřuje se finanční zajištění procesu; municipalita prezentuje své aktivity v rámci MA21 i navenek, včetně sdílení příkladů dobré praxe; sledování vlastních i mezinárodních indikátorů; spolupráce napříč jednotlivými částmi samosprávného úřadu a komunikace s veřejností.
- **Kategorie „A“:** shrnuje předchozí stádia do jednoho provázaného celku a vyjadřuje snahu municipality o harmonický, strategický a dlouhodobý rozvoj. Kategorii „A“ je možno splnit až poté, co municipalita ve třech po sobě jdoucích letech úspěšně obhájí kategorii „B“.
 - **Kritéria:** municipalita propojuje jednotlivé oblasti své činnosti respektující principy udržitelného rozvoje do komplexního procesu strategického plánování, rozhodování a realizace jednotlivých opatření; realizace procesu MA21

je zabezpečována stálým orgánem rady či zastupitelstva; municipalita zavádí systém managementu kvality veřejné správy.

Sledování stavu procesu MA21 pomocí Kritérií MA21 může být municipalitami využíváno jako podpůrný prostředek pro žádosti o granty Evropské Unie a o podporu z vybraných dotačních titulů jednotlivých resortů či krajů (municipality využívající kritéria MA21, které budou „papírově“ vykazovat svou aktivitu, by měly mít do budoucna větší šanci na tyto zdroje a dotace dosáhnout). [18]

Kategorií MA21 využívá v současné době Revolvingový fond MŽP. Ten při vyhlášení 3. výzvy pro předkládání žádostí o grant z tohoto fondu (předkládají se do 30. 6. 2009) vytyčil podmínku pro udělení dotace pro obce dosažení minimálně kategorie D a pro mikroregiony a kraje je podmínkou registrace žadatele v databázi MA21. Účelem grantu je podpora zavádění MA21 a prokazatelný kvalitativní posun v tomto procesu (například strategické plánování udržitelného rozvoje, sledování a vyhodnocování indikátorů udržitelného rozvoje na místní úrovni, realizace místních akcí a kampaní pro veřejnost,...). [19]

2.2.4 Mimořádnost místní Agendy 21

Existuje tolik jiných programů, ale místní Agenda 21 je mimořádná z mnoha různých důvodů [4]:

- má mandát schválený OSN,
- uvědomuje si klíčovou úlohu místních úřadů pro dosažení místní udržitelnosti,
- vyžaduje podíl všech činitelů v místním společenství a podporu místních demokratických procesů,
- poukazuje na globální zodpovědnost,
- vyzývá ke sdílení myšlenek a poznatků s ostatními,
- není to pouze „zelený plán“ - jde o propojení ekologických, sociálních a ekonomických aspektů a o životní úroveň všech místních lidí,
- její podstatou jsou principy udržitelného rozvoje.

2.2.5 Síťová spolupráce

Spolupráce mezi jednotlivými municipalitami, které používají metodu MA21, je často využívaným způsobem, jak posílit kvalitu a zároveň načerpat nové nápady nebo inspiraci. Protože není efektivní, aby každý od začátku vymýšlel všechny postupy sám, spojují se municipality do „sítí“, které jim umožňují navzájem využívat zkušenosti.

V České republice působí několik „sítí“. Síť TIMUR pomáhá zavádět a vyhodnocovat místní indikátory udržitelného rozvoje ve městech a regionech. Z nedávné minulosti lze uvést například síť POLIS, která se zaměřovala na podporu obcí při zavádění sociálně integračních opatření.

Příkladem síťové spolupráce je také Národní síť Zdravých měst ČR. Tato organizace sdružuje v prostředí ČR města, obce a regiony, které realizují mezinárodní Projekt Zdravé město a místní Agendu 21. Protože je tato „síť“ nejvíce viditelná, bude rozbor její činnosti hlavní náplní této diplomové práce.

3. NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČESKÉ REPUBLIKY

Zdravým městem může být město, které se cíleně zabývá všemi oblastmi života, které mohou mít vliv na zdraví a pohodu obyvatel. Nejedná se pouze o stav prostředí, ale zvláště o životní styl lidí ve všech důležitých oblastech – sociální, zdravotní, životní prostředí, kultura, sport, vzdělání, prosperita města atd. [20]

Asociaci Národní síť Zdravých měst České republiky (NSZM ČR) vytvořilo v roce 1994 jedenáct českých měst, od roku 2003 je organizace otevřena všem formám municipalit (včetně mikroregionů a krajů). Tato asociace vznikla na základě myšlenky projektu Healthy Cities. [21]

3.1 Mezinárodní projekt *Healthy Cities* [22]

Projekt *Healthy Cities* založila, podporuje a rozvíjí WHO. Hnutí Zdravých měst vytvořilo Evropskou síť Zdravých měst, která se skládá ze sítě měst z celé Evropy, které se zavázaly k realizaci myšlenky zdraví a udržitelného rozvoje. Dnes je v evropském regionu WHO více než 1200 Zdravých měst z 29 zemí, jednotlivá města jsou spojena do národních sítí Zdravých měst. Národní síť Zdravých měst mají poskytovat svým členům politickou, strategickou a technickou podporu.

Cílem WHO/Evropské sítě Zdravých měst je prosazování a podpora integrovaného přístupu ke zdraví a udržitelného rozvoje na místní úrovni v celé Evropě. Logo Evropské sítě Zdravých měst je k vidění na obrázku níže.

Obrázek 2: Logo mezinárodního projektu Zdravá města. Zdroj: *World Health Organization: Healthy Cities and urban governance*. Dostupný z WWW: <<http://www.euro.who.int/healthy-cities>>.

Evropská Zdravá města se zapojují, do vývoje v oblasti zdraví, místní samosprávy, a to pomocí politických závazků, institucionálních změn, posílení kapacit, partnerství založeném především na plánování a pomocí inovačních projektů. Zdravá města dále

podporují komplexní a systematickou politiku plánování (strategické plánování), se zvláštním důrazem na nerovnosti v oblasti zdraví a chudoby, potřeby zranitelných skupin, participativní řízení samozřejmě také na sociální, ekonomické a ekologické faktory (pilíře udržitelného rozvoje), které ovlivňují zdravotní stav obyvatelstva. Ale snaží se také zahrnout zdraví do ekonomického úsilí, regenerace a rozvoje měst.

Evropská síť Zdravých měst pracuje v pětiletých obdobích, kdy každé období je spuštěno politickým prohlášením se souborem strategických cílů. Nynější období (Phase V) platné v letech 2009-2013 má jako zastřešující téma vlastní zdraví a zdraví zasahující do všech politik. Téma je založeno na uznání, že zdravotní stav obyvatel není pouze zásluhou zdravotnictví, ale do značné míry také činností mimo sektor zdravotnictví.

Zdravé město podle WHO má disponovat těmito vlastnostmi:

- čisté a bezpečné prostředí s vysokou kvalitou (včetně kvality bydlení)
- ekosystém, který je stabilní nyní a udržitelný i dlouhodobě
- silné komunitní vazby
- vysoká míra účasti na rozhodování a občanská kontrola
- vyhovění základním potřebám všech občanů (potraviny, voda, přístřeší, bezpečnost práce, ...)
- rozmanitá a inovativní ekonomika
- spojení s historií, s kulturním a biologickým dědictvím obyvatel města, s dalšími skupinami a jednotlivci
- vysoká úroveň zdraví s nízkou mírou nemocnosti, ...

3.2 Poslání Národní sítě Zdravých měst České republiky

Národní síť Zdravých měst České republiky byla založena v roce 1994, jako sdružení právnických osob dle § 20f a násl. občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., v úplném znění zákona č. 47/1992 Sb. a v současné době (stav k 1. 6. 2009) má 92 členů. [21]

Oficiální logo NSZM je na obrázku 3.

Obrázek 3: Logo Národní sítě zdravých měst ČR. Zdroj: *Národní síť Zdravých měst ČR*. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.

Posláním NSZM ČR je podporovat kvalitu veřejné správy na místní a regionální úrovni, zejména zaváděním projektu Zdravé město a místní Agendy 21. Pro tento účel zajišťuje asociace přenos informací (databáze **DataPlán** a **DobráPraxe**) a poskytuje svým členům řadu služeb (využívání know-how NSZM ČR – **metodika Česká brána 21**, spolupráce s dalšími členy a odbornými partnery). Snaha o „Zdravé město“ je v neposlední řadě také dobrou vizitkou pro návštěvníky a mezinárodní partnery města. Členové NSZM směřují strategický rozvoj v souladu s požadavky EU: udržitelným rozvojem a aktivní účastí veřejnosti v diskuzích o problémech municipality. Postup k vizi Zdravého města není pouze záležitostí vedení města, zastupitelstva a úřadu, ale jak je popsáno později, jde o spojení s místními partnery (např. odborné instituce, neziskové organizace, hospodářský sektor, školy) a veřejností. [23]

Cílem Zdravých měst je uvedení pojmu místní Agenda 21, tzn. podpora udržitelného rozvoje na místní úrovni s aktivním zapojením veřejnosti, i LEHAP - místní akční plán zdraví a životního prostředí, do praxe a usiluje také o „good governance“. Laicky lze říci, že cílem NSZM je rozvíjet města jako příjemné a kvalitní místa pro život na základě dohody s obyvateli a vybudování „zdravého patriotismu“, kdy lidé svou komunitu a krajinu považují za svůj domov a také o něj takto pečují. [23]

Rozhodne-li se město zapojit do NSZM ČR, vedou ho k tomu jistě **výhody členství** prezentované samotnou asociací [20]:

- informace o finančních zdrojích pro aktivity ve městě – granty
- síťová spolupráce mezi členskými městy v rámci NSZM ČR
- pomoc NSZM ČR a odborných partnerů při zpracování strategie rozvoje města
- rychlejší přístup k informacím z ČR i zahraničí (internetový systém, školení pracovníků úřadů)

- přímá vazba na nadnárodní autority - WHO OSN aj.
- příznivý image města vůči zahraničí a zahraniční spolupráce.

Členství v asociaci s sebou samozřejmě nepřináší jen výhody, ale také existují určité **podmínky členství**, mezi které patří [21, 23]:

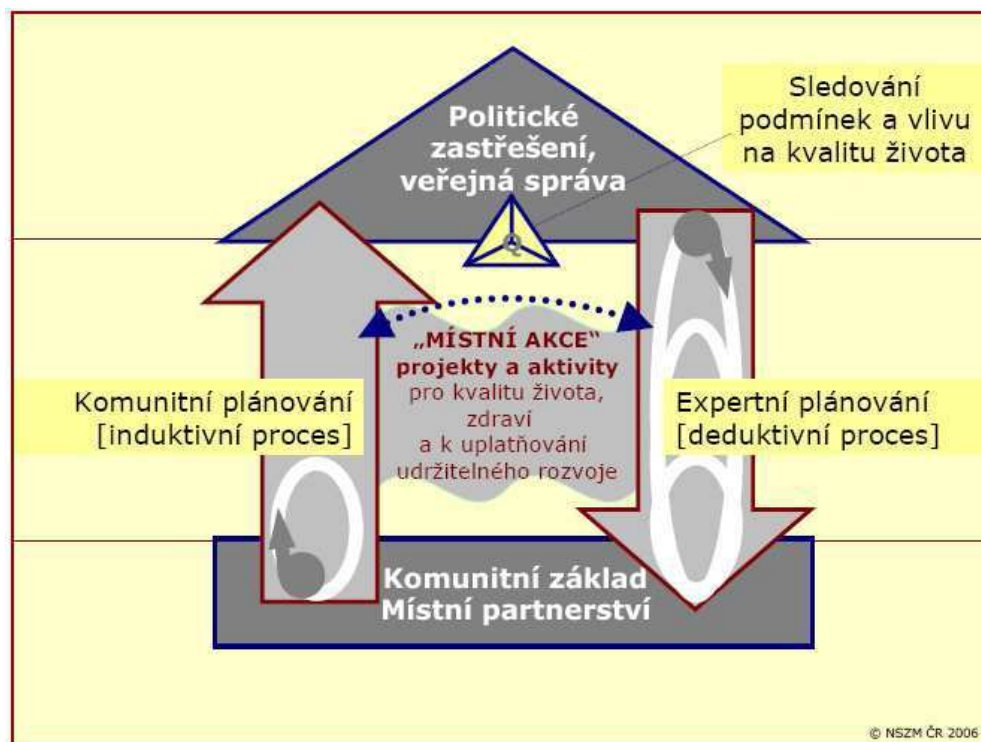
- schválení členství v NSZM zastupitelstvem municipality
- schválení Deklarace Zdravého města zastupitelstvem
- municipality vyčlení osobu v rámci úřadu, která bude v operativním kontaktu s NSZM (tzv. koordinátor) – zde je nutno podotknout, že NSZM nehovoří o nákladech na tuto vyčleněnou osobu, které bude muset municipalita pokrýt
 - bude pověřen politický zástupce municipality pro „Projekt Zdravé město“ (většinou se jedná o zástupce vedení radnice, tzn. Starostu nebo místostarostu)
 - poslední podmínku členství nelze najít na oficiálních webových stránkách NSZM, ale uvádí ji ve svých prezentacích členové – jde o placení členských příspěvků, kdy výše příspěvku je variabilní, je stanovena minimální a maximální sazba dle počtu obyvatel, obecně je to 1,50 Kč/obyvatele/rok.

3.3 Metodika Národní sítě Zdravých měst České republiky [21]

Nástrojem pro realizaci Projektu Zdravé město a místních Agend 21 ve Zdravých městech ČR je Metodika NSZM ČR nazvaná **New Gate (Česká brána 21)**, pro členské municipality v plném znění, dostupná na webových stránkách <http://www.nszm.cz>. Metodika vznikla a je rozvíjena NSZM ve spolupráci s řadou odborných partnerů, např. Univerzitou Karlovou a dalšími vysokými školami, resorty a dalšími členy Rady vlády pro udržitelný rozvoj i s regionálními odbornými institucemi. New Gate mimo jiné získala titul „Světový projekt EXPO 2000“ a postup Zdravých měst byl také inspirací pro tvorbu Kritérií MA21 v České republice, o kterých již bylo psáno.

Metodika je souborem navzájem propojených doporučení, která jsou formulována na základě zkušeností pokročilých členů asociace. Jejím cílem je podat pomocí metodických a pracovních listů přesné návody pro postup k uplatňování udržitelného rozvoje, podpory zdraví a kvality života na místní a regionální úrovni v ČR.

Součástmi úspěšného postupu podle Metodiky NSZM (dle obrázku 4) jsou:

Obrázek 5: Schéma „Místního systému Projektu Zdravé město, obec, region“. Zdroj: *Národní síť Zdravých měst ČR*. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.

2. Medializace a propagace Projektu Zdravé město a MA21

3. Komunitní plánování

Základem komunitního plánování podle metodiky je tzv. Plán zdraví a kvality života, mezioborový rozvojový plán, který sleduje řadu oblastí s vlivem na zdraví a kvalitu života obyvatel. Plán je provázán do strategického plánu municipality. Plán zdraví je dokumentem, který vzniká „plánováním zespodu“ – na jeho přípravě a realizaci pracují místní pracovní skupiny za účasti odborníků i zástupců široké veřejnosti. Záměrem plánu je jednoduchý přehled cílů a k nim vedoucích aktivit, které obyvatelé pokládají za potřebné.

4. Projekty (zásobník projektů)

Jako databázové prostředí na webu, ve kterém lze pracovat s veškerou strategickou dokumentací je **DataPlán NSZM** (na adrese <http://www.datapan.info>). DataPlán má sloužit k tomu, aby město dovedlo efektivně a přehledně řídit procesy v rámci veřejné správy a zefektivnit a zkvalitnit celkové řízení a plánování na úrovni města. DataPlán sleduje koncepční a strategické dokumenty, díky tomu má město přehledná porovnání své strategické dokumentace s jinými městy, kontroluje svoji projektovou kapacitu pro řešení nejrůznějších problémů a zajišťuje souvislost záměrů a aktivit na místní úrovni s krajskými a do budoucna i národními dokumenty.

Přehled příkladů „DobráPraxe“ (na adrese <http://www.dobrapraxe.cz>) obsahuje inovativní a inspirativní projekty či aktivity. Umožňuje sdílet řešení různých problémů, se kterými se municipality setkávají v praxi, a zároveň je porovnávat metodou benchmarkingu. DataPlán umožňuje sledování realizace jednotlivých projektů a opatření na základě stanovených indikátorů a tak získání přehledu o tom, co se v dané municipalitě děje, kolik to stojí peněz a jaké výsledky aktivity přinášejí.

Pro usnadnění práce s databázovým prostředím Dataplán jsou oprávněným k dispozici pracovní listy:

- Práce s informačním systémem DataPlán NSZM
- Vkládání a správa projektů prostřednictvím informačního systému DataPlán NSZM
- Expertní indikátory (doprava / energetika / zdraví); Návod pro naplňování DataPlánu

5. Strategické řízení

Strategický plán města vzniká ve Zdravých městech většinou souběžně s Plánem zdraví a kvality života nebo je v návaznosti na něj inovován. Snahou metodiky je, aby Strategický plán byl projednán s veřejností a sledoval udržitelný rozvoj města (tzn., aby odpovídal kvalitě místní Agendy 21).

6. Systém podpory udržitelného rozvoje a zdraví

Hodnoty udržitelný rozvoj, zdraví a kvalita života Zdravá města, obce a regiony uvádějí do praxe pomocí komunitních programů podpory zdraví, jež jsou uskutečňované ve společenství města, podniku, školy, mateřské školy. K těmto programům patří kromě Projektu Zdravé město i další programy (např. Projekt Škola podporující zdraví, projekt Zdravé pracoviště, projekt Nemocnice podporující zdraví či projekt Bezpečná komunita).

7. „Místní akce“ pro kvalitu života, zdraví a uplatňování udržitelného rozvoje

Pro místní akce k praktickému uplatnění hodnot zdraví, udržitelný rozvoj a kvalita života v jednotlivých oblastech života municipalit připravuje NSZM tzv. společná témata – jsou to odborná témata doprava, energetika, udržitelná spotřeba a výroba, aj. s konkrétním časovým ohraničením – většinou na období jednoho kalendářního roku. Cílem těchto témat je upozornit na významnost konkrétního tématu a realizovat co nejširší množství místních akcí s konkrétním dopadem zlepšování v daném tématu. Důležitým aspektem postupu NSZM je důraz na prevenci – předcházení negativním stavům do budoucna.

3.3.1 Metodické listy

V metodických listech jsou rozpracované vybrané kroky projektu Zdravé město a MA21, měly by tedy být pro členy NSZM pomůckou při realizaci konkrétních aktivit (např. pořádání kampaní). Tyto listy jsou umístěny v zabezpečených webových prostorech, kde jsou přístupné za využití přístupových hesel. [24]

Dále je proveden výčet metodických a pracovních listů, u vybraných i s krátkou charakteristikou a subjektivním hodnocením [24]:

- **Příprava veřejného projednání – Fórum Zdravých měst** – tento list obsahuje podrobný postup, jak připravit a realizovat akci veřejného projednání komunitního plánu spolu s časovým vymezením jednotlivých kroků. Postup je rozdělen na část přípravy akce (velmi podrobně zpracovaná část, která obsahuje i náměty na dárky pro účastníky akce, upozorňuje na poskytnutí nápojů ve vratných obalech, zpracování zahajovací obrázkové prezentace atd.), činnosti nutné uskutečnit v den akce, režii samotné akce až po výstupy akce (zpracování tiskové zprávy a foto). V přílohách této části metodiky lze nalézt např. fotografie s ukázkami doprovodných aktivit v rámci fóra, ukázky plakátů nebo anketních lístků. Podle této metodiky dokáže veřejné projednání připravit asi každý.

- **Práce s informacemi NSZM** – toto je především návod, jak se přihlásit do e-mailových konferencí NSZM a komu různé typy příchozích zpráv přeposílat. Zde lze pochybovat o nutnosti této pomůcky.

- **Webové stránky projektu Zdravé město a MA21**

- **Medializace projektu Zdravé město a MA21** – v tomto metodickém listu je popsána správná komunikace mezi novináři a radnicí Zdravého města spolu s možnými odpověďmi na často kladené otázky, závěr patří metodice, jak správně napsat tiskovou zprávu. Tento list obsahuje zajímavé triky pro komunikaci, užitečné spíše pro zástupce menších resp. méně zkušených členů.

- **Příprava Sekce NSZM**

- **Příprava, průběh a vyhodnocení kampaně** – pouze cca 2 stránková metodika (pro porovnání – metodika „Příprava veřejného projednání“ je detailně zpracována i s praktickými ukázkami na 18 stranách) informuje o termínech konání kampaní, velmi stručný popis přípravy kampaně, dále informace o spolupráci s kanceláří NSZM v průběhu příprav kampaně a v jejím průběhu a dále popis, co by nemělo chybět na pozvánce

ke kampani. Tento metodický list je zklamáním, kampaně dle publikovaných Zpravodajů NSZM vypadají jako hlavní aktivita členských měst NSZM, proto by se očekávalo v rámci metodiky podrobné rozpracování jednotlivých kroků při plánování a realizaci jednotlivých kampaní, ne jen stručný výčet, jak je tomu v tomto případě.

- **Strategické a komunitní plánování** – v tomto metodickém listu je popsána obecně Metodika NSZM ČR – od komunitního základu až k místním akcím a pokračuje pojednáním přímo o komunitním plánování a strategickém řízení, v závěru jsou popsáni aktéři projektu Zdravé město a MA21 uvnitř obce. Plánování je v tomto listu popsáno velmi stručně a na tomto základě město může svůj strategický plán sestavit asi jen velmi obtížně.

- **Souhrn zodpovědností koordinátora projektu Zdravé město a MA21** – popsány přímé a nepřímé kompetence koordinátora. Metodika NSZM pro něho doporučuje minimálně 0,5 úvazku standardní pracovní doby a samostatnou kancelář, což je ovšem pro úřad jistě finančně náročné a je škoda, že touto problematikou se metodika nezabývá.

- **Klíčoví aktéři projektu Zdravé město a MA21** – strategický tým – podrobně rozebírá činnost klíčových aktérů projektu Zdravé město (pouze rozšiřuje informace z metodického listu „Strategické a komunitní plánování“), nově se zmiňuje o expertním strategickém týmu, komisi a pracovních skupinách.

- **Místní ukazatele**

- **Dohoda o přistoupení k partnerství v rámci projektu Zdravé město a MA21** – obsahuje vzor Dohody o přistoupení k partnerství - pouze dohoda, žádná metodika.

- **Postup Zdravého města v 1. roce členství v NSZM** – na 5 stránkách metodického listu se mají členové dozvědět první 3 kroky Zdravého města/obce/regionu. Jedná se o schválení deklarace projektu Zdravé město a MA21, vytvoření organizačního zázemí a vytvoření ročního plánu zlepšování projektu Zdravé město a MA21 – zde je doporučeno realizovat alespoň jednu kampaň, nastartovat proces komunitního plánování, medializovat a propagovat tyto aktivity a registrovat se do Databáze MA21.

- **Komise a pracovní skupiny projektu Zdravé město a MA21**

Metodické listy mají být „kuchařkou“, jak postupovat v zavádění principů udržitelného rozvoje do života měst, obcí a regionů. Po jejich prostudování a porovnáním s volně dostupnými publikacemi např. od PhDr. Aleny Reitschmiedové je však jasné, že nepřináší nic nového. Ba naopak, některé z listů jsou velmi stručné, jiné metodiku ani neobsahují a žádný

z metodických listů se nevěnuje podrobněji ani konstrukci indikátorů udržitelného rozvoje. Přitom tato Metodika je hlavním produktem organizace NSZM ČR a také za ně obce platí své poplatky za členství.

3.3.2 Vize Zdravých měst [21]

Metodika NSZM obsahuje také kromě předchozích doporučení pro postup při uplatňování místní Agendy také vize Zdravého/udržitelného města, které jsou uplatňované zvláště ve strategických dokumentech. Jde o vize („pohledy“ na Zdravé město):

- **Udržitelné město** – tato vize by měla být signálem, že se město hodlá řídit principy udržitelného rozvoje jako jednou ze základních priorit ve všech oblastech, v systémových i regionálních návaznostech.

- **Město pro děti** – je vytvořeno s vědomím důležitosti, kterou mají děti a mládež pro společenství. Pokud se podaří překlenout generační (názorové a jiné) bariéry, budou se dnešní děti v budoucnu aktivně podílet na rozvoji města a kvalitního života v něm.

- **Zdravý život jako móda** – má přispět k vytváření a rozvoji podmínek pro zdravý styl života obyvatel, který by měl být jedním z hlavních rysů Zdravých měst, dále pomoci preventivnímu předcházení onemocnění a kvalitě zdravotní péče.

- **Město jako domov** – je vizí pro zlepšení pozitivního pocitu člověka ve městě tak, aby se lidé vraceli do města s pocitem, že se vrací domů. Součástí je podpora příznivého prostředí pro spolupráci a partnerství uvnitř komunity.

- **Město informací a technologií** – klade důraz na zavádění nových technologií, které přispívají ke kvalitě života a jsou šetrné k životnímu prostředí.

- **Prosperující město** – klade důraz na prosperující ekonomiku města, spolupráci s hospodářskými subjekty a zdraví obyvatel při respektování principů udržitelného rozvoje a efektivnosti výrobních činností.

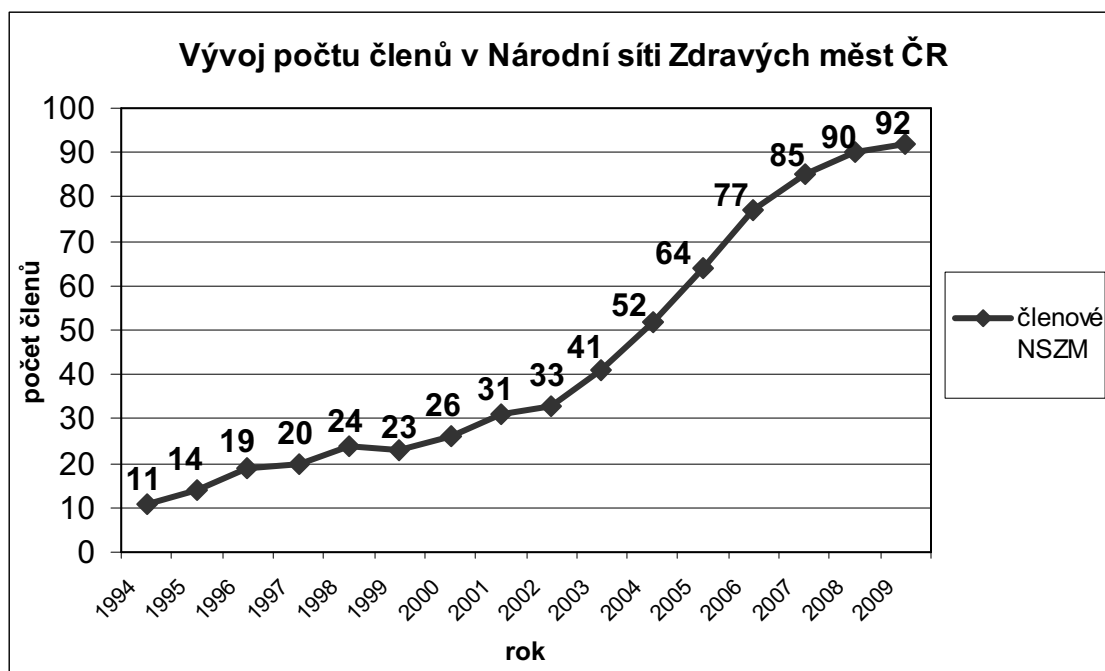
- **Naše město stojí za to vidět** – vize má vyjadřovat skutečný stav Zdravých měst, která realizují metodiku NSZM, a budou mít co nabídnout a ukázat svým návštěvníkům.

3.4 Fluktuace členů Národní sítě Zdravých měst České republiky

Již bylo popsáno poslání i používaná metodika NSZM, proto se další kapitola bude věnovat rozrůstání členské základny NSZM.

Od založení organizace NSZM v roce 1994 uplynulo již 15 let, za tu dobu se členská základna rozrostla z původních 11 zakládajících měst na 92 členských municipalit nyní. NSZM se na svém webu sama prezentuje takto: „NSZM má 92 členů, s regionálním vlivem na 1870 měst a obcí, ve kterých žije 3,2 milionu obyvatel (32 % populace ČR)“. [21]

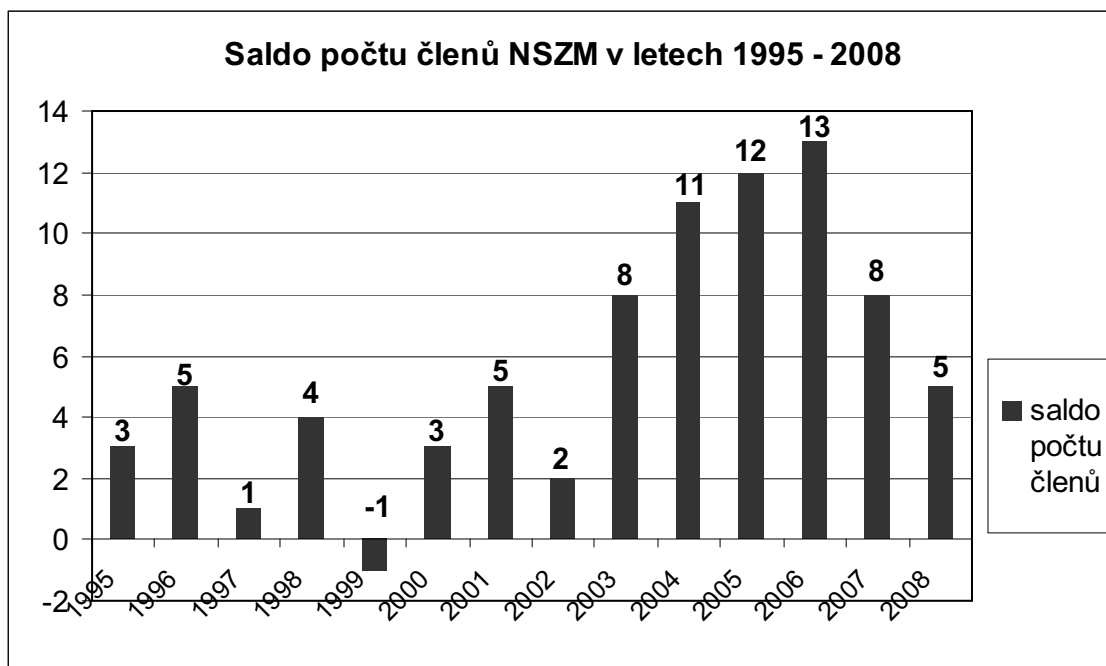
Tuto skutečnost, navyšování počtu členů v průběhu existence organizace, je nyní vhodná chvíle prozkoumat podrobněji. Prvně se zanalyzuje vývoj počtu samotných členů, bez ohledu na to, zda se jedná o obec, region nebo kraj, názorně na grafu dole.

Graf 1: Vývoj počtu členů Národní sítě Zdravých měst ČR. Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat z Výročních zpráv NSZM).

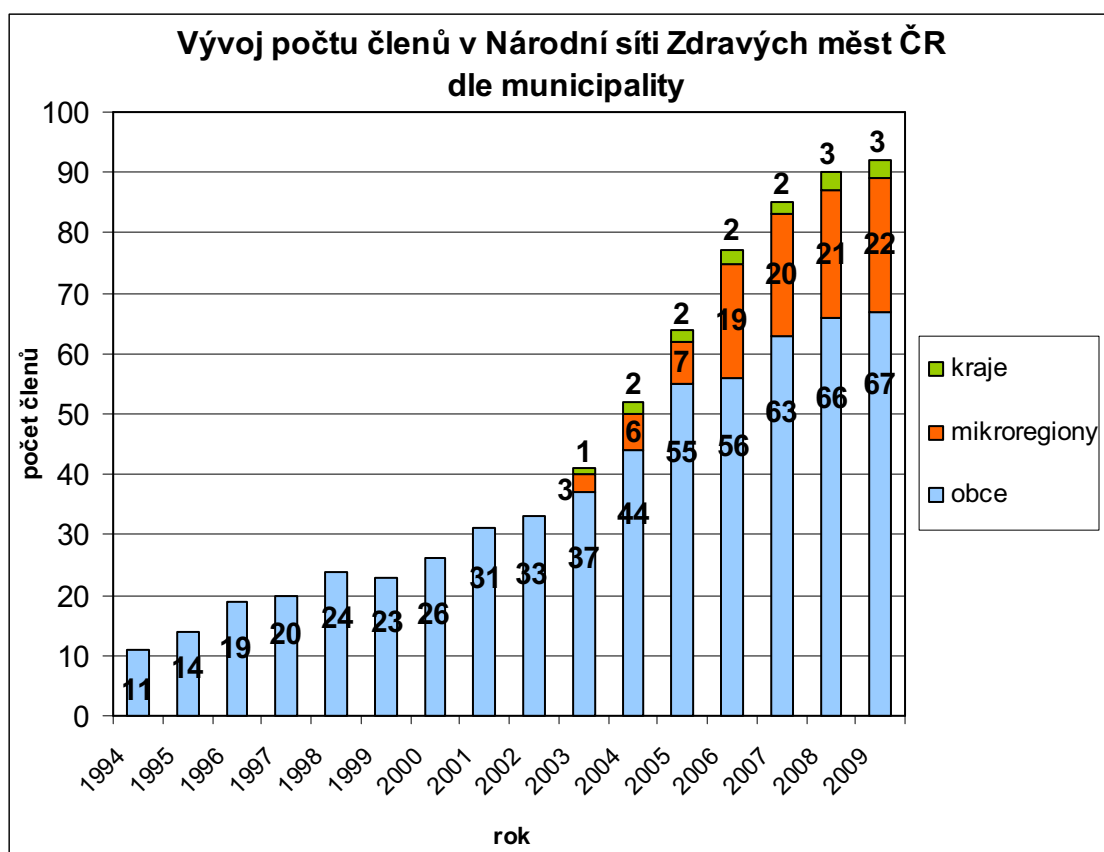
Jak ukazuje graf 1, z 11 zakládajících měst v roce 1994, se v roce 2002 účastnilo valné hromady 33 členů. Tento nárůst můžeme charakterizovat jako mírný. Zlom nastává rokem 2003, kdy počet členů NSZM začíná strmě růst, toto období končí v roce 2008, kdy je růst menší. Nutno samozřejmě dodat, že členská základna dodnes roste a k 1. 6. 2009 má, jak již bylo vysloveno, 92 členů. Za 15 let existence se tato organizace tedy značně rozrostla.

Graf 2, který je níže, se zaměřuje na rozdíl v počtu členů v daném roce oproti roku předchozímu. K vývoji absolutního počtu členů na předcházejícím grafu přidává informaci o saldu počtu členů za celou dobu fungování organizace NSZM.

Graf 2: Saldo počtu členů NSZM ČR v letech 1995 - 2008. Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat z Výročních zpráv NSZM).

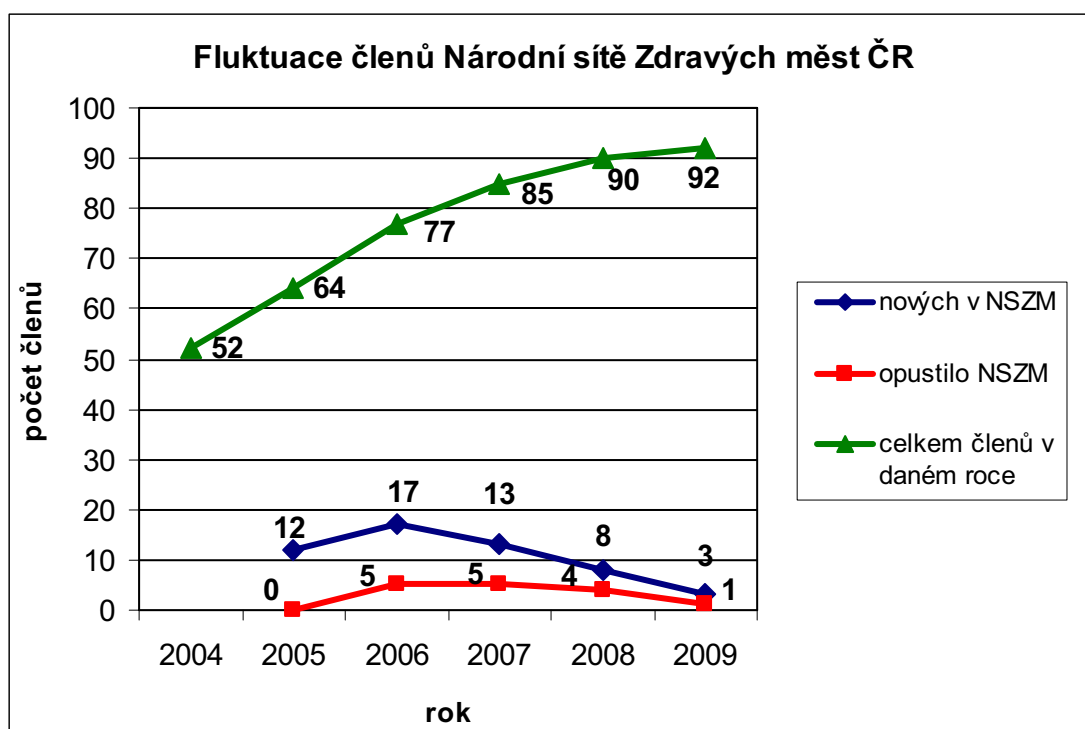
V prvních letech fungování organizace dosahuje rozdíl v počtu členů oproti roku předchozímu mírné přírůstky, v roce 1999, oproti předchozímu roku, počet členů dokonce (pouze jednou za celou dobu existence organizace) klesl. Při podrobnějším zaměření na rok 2003, ve kterém začíná velký růst členské základny organizace, se zjistí, že od tohoto roku je organizace otevřena všem formám municipalit včetně mikroregionů a krajů. Zda tato skutečnost souvisí s nárůstem počtu členů od roku 2003, ukáže následující graf 3 s názvem Vývoj počtu členů NSZM dle typu municipality.

Graf 3: Vývoj počtu členů Národní sítě Zdravých měst ČR dle municipality. Zdroj: vlastní (zpracováno na základě dat z Výročních zpráv NSZM).

Bude-li se strmý nárůst členů NSZM v letech 2003 – 2008 demonstrovat na roce 2006, který znamenal největší meziroční přírůstek členů v NSZM (a to 13 členů), nalezne se souvislost se vstupem mnoha mikroregionů do organizace. Z tohoto grafu pak vyplývá, že v daném roce 2006 je členem NSZM 19 mikroregionů, v předchozím roce to bylo 7, z toho lze usoudit, že minimálně 12 nových členů v tomto roce jsou právě mikroregiony. Měst mezi novými členy je minimálně, takže za prudkým nárůstem členů stojí otevření organizace i pro jiné municipality než jsou města.

Již bylo popsáno, jak se vyvíjel počet členů NSZM, kdy začal strmý růst členů, a bylo také vysvětleno, proč k tomuto nárůstu došlo. Následující graf 4 se zaměří na samotnou fluktuaci členů organizace. Protože již z grafu 2 je jasné, že organizaci někteří členové po čase opouští. Nejlépe je tato situace poznat na příkladu roku 1999, kdy saldo počtu členů NSZM oproti předchozímu roku bylo -1.

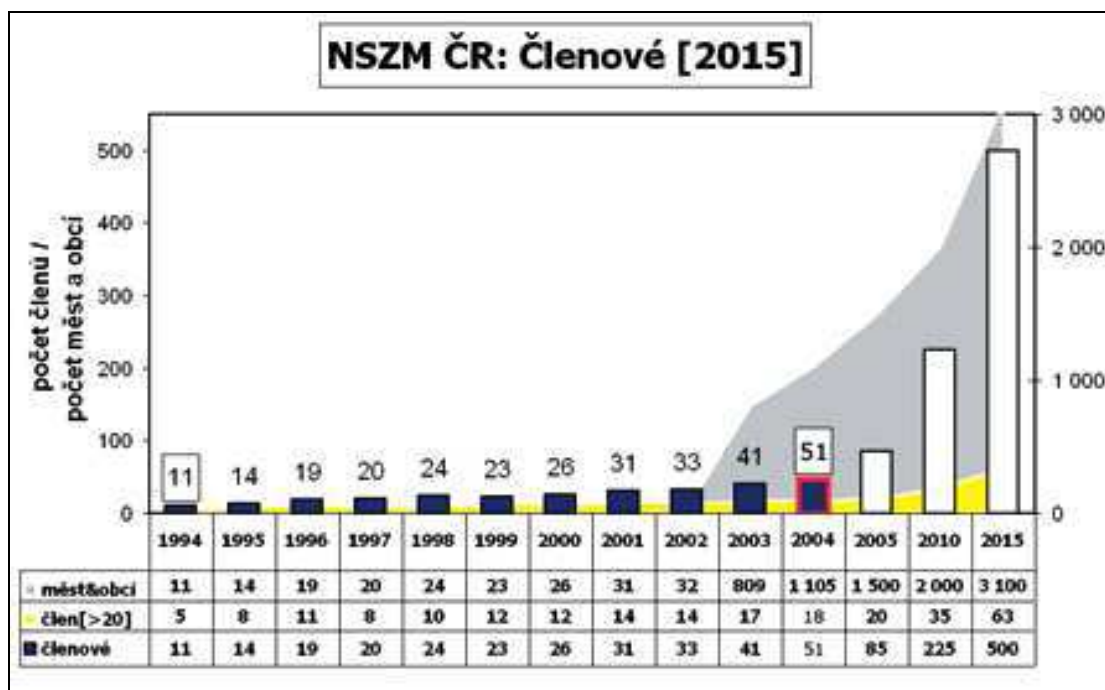

Graf 4: Fluktuace členů NSZM ČR v letech 2004-2009. Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat z Výročních zpráv NSZM).

Graf 4 analyzuje situaci v členství v NSZM od roku 2004 do poloviny roku 2009. Ač počet členů NSZM od doby založení organizace, s výjimkou roku 1999, neustále roste, dochází také k odchodu členů. V letech 2006 a 2007 opustilo organizace po 5 členech, v roce 2008 jeden člen a letos již také jeden člen. V tabulce, která se nachází v příloze 1, z níž tento graf vychází, je možno dohledat, že ve všech 15 případech odejitých členů se jedná o obce (v tabulce vyznačeny tučně), nikoliv kraje nebo mikroregiony. Nejedná se jen o malá města a vesnice, kde by se myšlenka místní agendy a udržitelného rozvoje neujala, z organizace NSZM vystoupila i krajská města (která jistě myšlenky místní agendy dobře chápou) Hradec Králové, České Budějovice a Zlín. Je zajímavé, že krajské město Zlín NSZM opustil, ale Zlínský kraj je členem neustále.

3.5 Plán rozšiřování členské základny

Výroční zpráva Národní sítě zdravých měst za rok 2004 vydala plán na rozšiřování členské základny této organizace. Ukázala výhled na další rok 2005 a dále po pěti letech – na léta 2010 a 2015. Z důvodu blížícího se roku 2010 je zajímavé srovnání, jak výhled organizace vypadal a jaká situace v počtu členů panuje dnes.

Graf 5: Plán rozšiřování členské základny NSZM ČR. Zdroj: Národní síť Zdravých měst ČR [online]. 1998 [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.

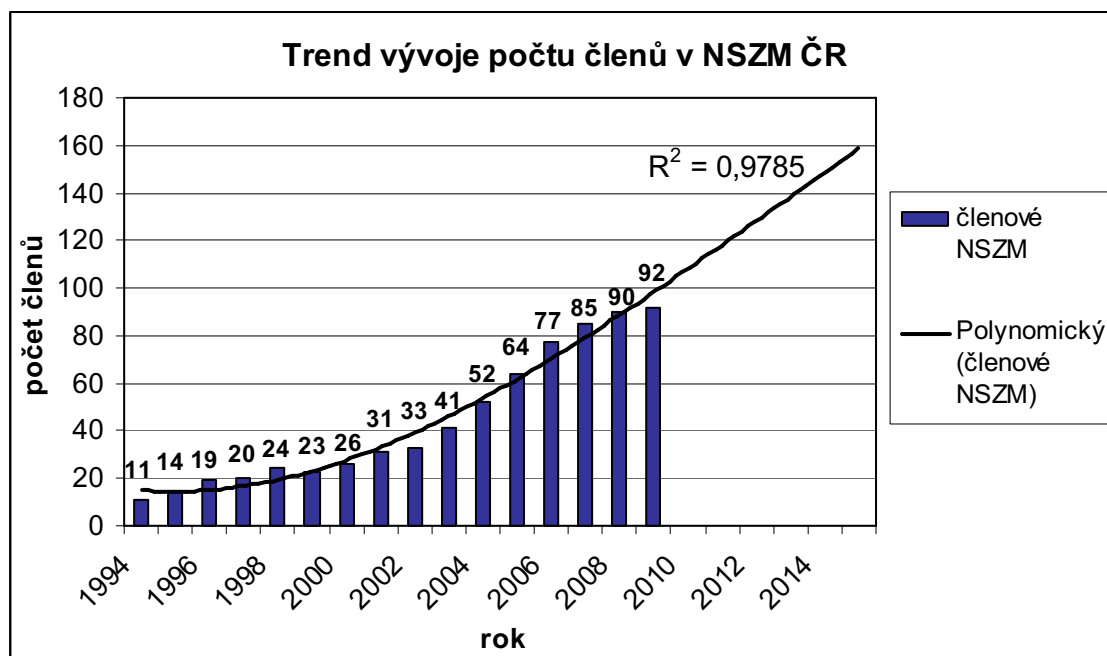
Plán rozšiřování členské základny NSZM z roku 2004 počítal v následujícím roce 2005 s počtem členů organizace 85, z nich 20 měst mělo mít více než 20 000 obyvatel a celkový počet měst a obcí zapojených do projektu měl být 1 500. V roce 2010 bylo v plánu zapojit již 2 000 obcí, 25 měst nad 20 000 obyvatel a členská základna již měla čítat 225 členů. Porovná-li se tento plán se situací k 1. 6. 2009, je to značný nesoulad. K tomuto datu má NSZM 92 členů, z toho 67 obcí a 22 mikroregionů a v těchto členských municipalitách žije na 2 mil. obyvatel.

Přehledné srovnání je v následující tabulce:

Tabulka 1: Srovnání plánu NSZM se současnou situací. Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat z Výročních zpráv NSZM, webu NSZM a Oficiální evidence místních Agend 21).

	Plán 2010	Situace k 1. 6. 2009
Celkový počet členů	225	92
Počet členských měst a obcí	2 000	67
Počet měst nad 20 000 obyvatel	35	24
Počet obyvatel v členských obcích a mikroregionech	3 500 000	2 000 000

Srovnání současné situace a plánu dává podnět k zamyšlení, jak se situace s počtem členů NSZM bude vyvíjet nadále. Plán na rok 2015 znamená ještě větší nárůst než na rok 2010, co se týká počtu členů organizace. Proto následuje graf Trend vývoje počtu členů v Národní síti zdravých měst ČR.

Graf 6: Trend vývoje počtu členů v NSZM ČR: Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat z Výročních zpráv NSZM a dat dostupných na webu NSZM).

Z dat dostupných, od vzniku organizace NSZM ČR v roce 1994 do současnosti, o počtech členů v jednotlivých letech, lze sestavit trend vývoje počtu členů organizace do budoucna. V grafu je zakreslena spojnice trendu – polynomická 3. stupně, jejíž hodnota spolehlivosti je $R^2=0,9785$. Což znamená, že tato spojnice trendu má spolehlivost 98%. O tom, jak byl konstruován předešlý graf, se ve Výroční zprávě, kde byl publikován, nelze nic dozvědět. Ale je to plán a v tomto grafu je statisticky zkonstruovaná spojnice trendu.

Spojnice trendu v grafu řeší pouze otázku počtu členů NSZM, nezabývá se nyní počtem obyvatel ani počtem obcí s regionálním vlivem Zdravých měst. Ukazuje, jak by se měl nadále, s danou spolehlivostí, vyvíjet počet členské základny organizace. V roce 2015 má počet členů dosáhnout hodnoty 160, naproti tomu v plánu z roku 2004 mělo být členem již 500 municipalit.

Z tohoto zamyšlení vyplývá, že původní plán Zdravých měst na rozšiřování organizace, byl značně nadhodnocený. Projekt Zdravých měst tedy neprobíhá v tak velkém rozsahu, jak bylo původně zamýšleno vedením organizace.

4. PODPORA MÍSTNÍ AGENDY 21 ZE STRANY NÁRODNÍ SÍTĚ ZDRAVÝCH MĚST ČESKÉ REPUBLIKY

Posláním NSZM ČR je, jak již bylo uvedeno, podporovat kvalitu veřejné správy na místní úrovni zaváděním projektu Zdravé město a místní Agendy 21. Jak probíhá rozšiřování členské základny sítě Zdravých měst včetně informací o fluktuaci členů, bylo uvedeno v předchozí kapitole. Tato část práce se bude věnovat podpoře místní Agendy 21 ze strany NSZM ČR.

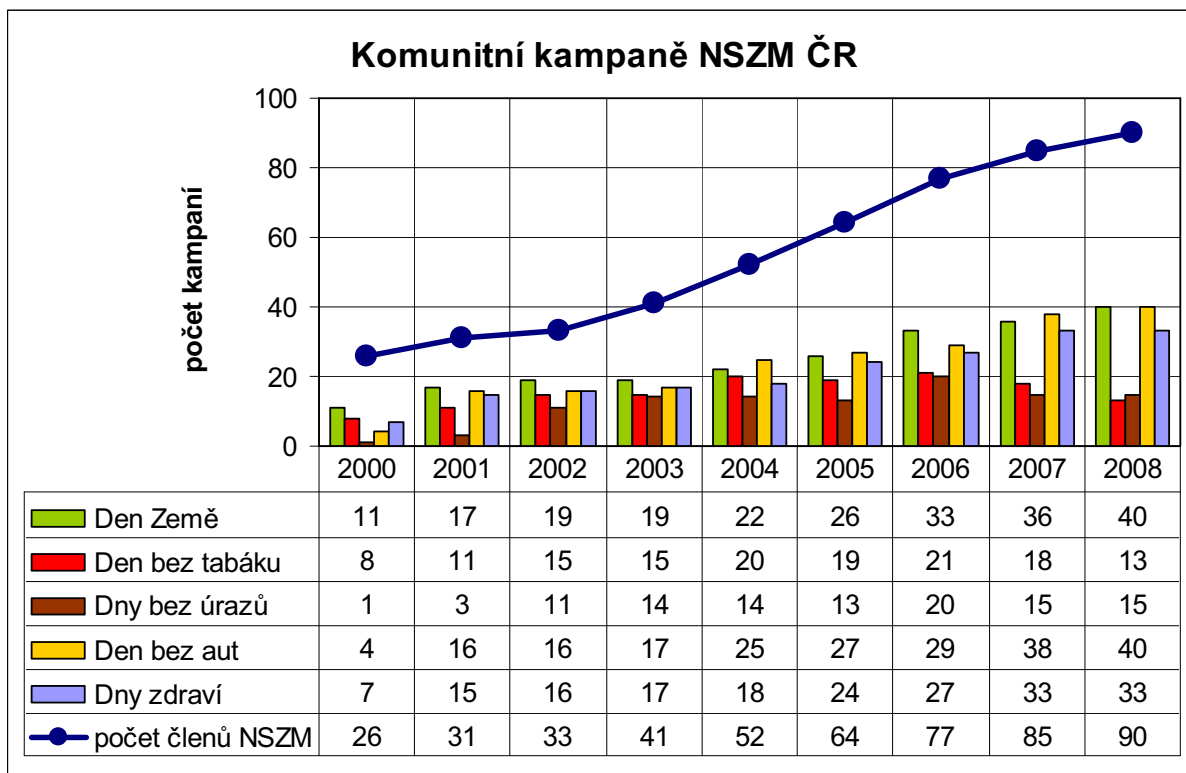
Tato organizace poskytuje svým členům jako nástroj, pro realizaci místních Agend 21 ve Zdravých městech, Metodiku NSZM ČR (ta již byla podrobně popsána). Metodika definuje sedm kroků k cíli – k zajištění podmínek pro kvalitu života a zdraví prostřednictvím uplatňování udržitelného rozvoje v praxi, tedy prostřednictvím zavedení místní Agendy 21.

Prvním krokem úspěšného postupu podle metodiky je komunitní spolupráce. Doporučenou formou spolupráce mezi partnery a radnicí jsou akce pro veřejnost – kampaně. [19]

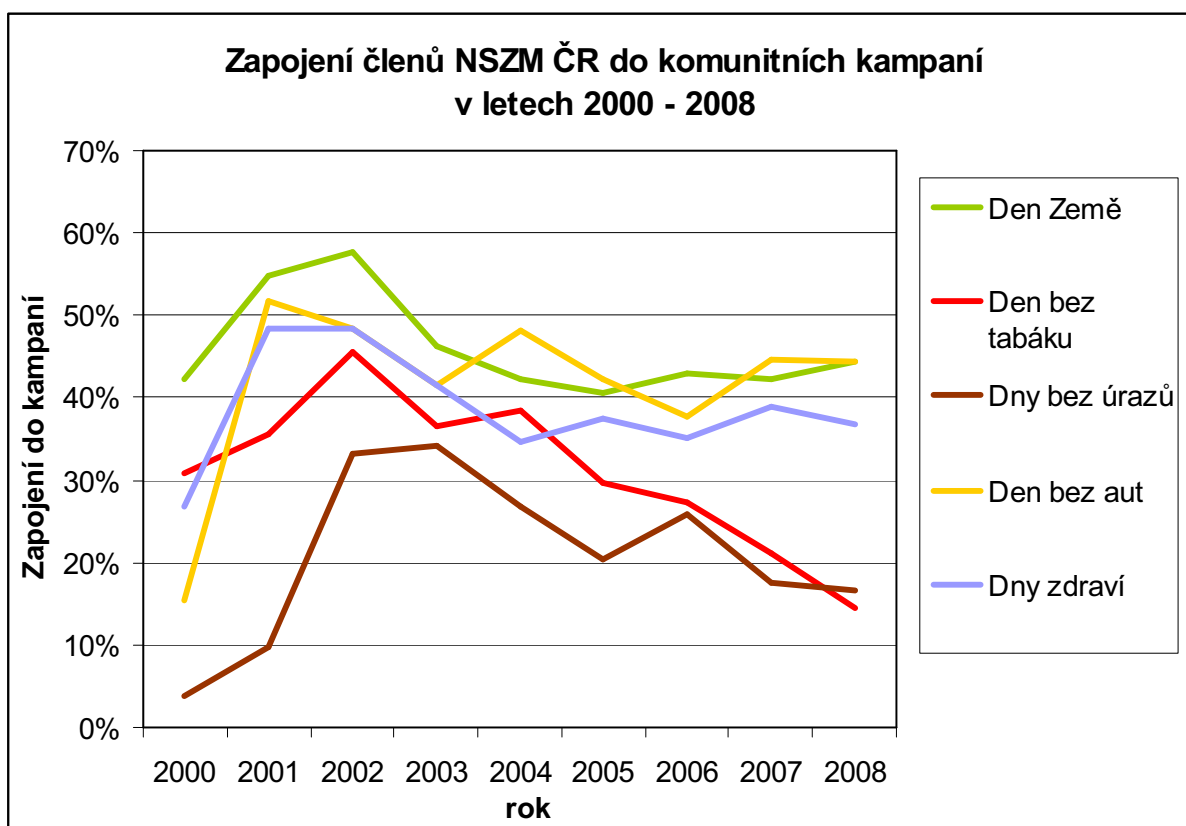
4.1 Komunitní kampaně

Mezi komunitní kampaně, podporované celostátně NSZM ČR, patří Den Země, Den bez tabáku, Dny bez úrazů, Den bez aut / Evropský týden mobility a zdraví. Tyto velké komunitní osvětové akce ve městech jsou založené na spolupráci jednotlivých Zdravých měst, obcí a regionů s místními partnery. Organizace NSZM ČR podporuje tyto akce formou metodické pomoci svým členům. Poskytuje jim k této příležitosti metodický list Příprava, průběh a vyhodnocení kampaní NSZM a E-formulář pro kampaně a doprovodné akce. [19]

Následující grafy 7 a 8 ukazují absolutní a relativní počet komunitních kampaní uspořádaných členskými municipalitami NSZM ČR v jednotlivých letech. V grafu 7 jsou vidět absolutní hodnoty uskutečněných kampaní v souvislosti s počtem členů NSZM ČR - absolutní počty kampaní i členů stoupají, přesně tak, jak o tom ve svých propagačních materiálech ostatní přesvědčuje samotná organizace. Ale oproti tomu z grafu 8 je zřejmé, že relativní počet uskutečněných akcí v posledních letech klesá. V roce 2002 se například do kampaně Den Země zapojilo téměř 60% členů NSZM, v roce 2008 to bylo již pouze kolem 40% členských municipalit. Zatímco právě kampaň Den Země lze považovat za oblíbenou, protože každoročně se do ní zapojuje alespoň 40% členů, tak nejméně pořádaná je kampaň Dny bez úrazů – do ní se v loňském roce nezapojilo ani 20% Zdravých měst, obcí a regionů.

Graf 7: Komunitní kampaně NSZM ČR. Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat dostupných na webu NSZM).

Graf 8: Zapojení členů NSZM ČR do komunitních kampaní v letech 2000 - 2008. Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat dostupných na webu NSZM).

Je zajímavé, že nejvíce členů NSZM se do kampaní zapojovalo v letech 2000 a 2001, od té doby procentuální účast v kampaních klesá. V příloze č.2 je uvedeno, kteří členové organizace se v letech 2007 – 2008 účastnili jednotlivých kampaní (sledovány jsou pouze municipality začleněné v NSZM v obou sledovaných letech). Všechny kampaně v uvedeném období se účastnila města Brno, Chrudim, Hodonín, Litoměřice, Moravská Třebová, Třebíč, Ústí nad Labem a Vsetín. Naproti tomu se 31 jiných členů v daném období nezapojilo do žádné kampaně a 7 dalších členů realizovalo pouze jednu kampaň. Z členů do kampaní absolutně nezapojených jich je více než polovina (18 členů) mikroregionem, to je nejspíš také jedním z důvodů, proč od roku 2003 relativní účast v kampaních klesá.

Data do tohoto průzkumu byla použita z přehledu komunitních kampaní na webu NSZM. Ale je nutné upozornit na skutečnost, že se neshodují s daty o účasti municipalit v kampaních, která jsou umístěna na tomtéž webu v přehledu členů u každého člena zvlášť. Tato neshoda je patrná např. u měst Kroměříž, Moravská Třebová, Orlová, Pelhřimov, Říčany nebo Ústí nad Labem v kampaních z roku 2007, kdy každá stránka oficiálního webu NSZM ČR hovoří jinak a není tak jasné, jakých kampaní se dané město skutečně účastnilo.

Je důležité říci, že komunitní kampaně realizují i obce a mikroregiony, které nejsou členy Zdravých měst a nevyžívají tedy ani know-how této organizace – Metodiku NSZM. Mezi takové municipality patří například město Hradec Králové, aplikující místní Agendu 21 již řadu let. Proto se autorka práce rozhodla navštívit stejné akce pro veřejnost (Den Země a Dny bez úrazů) ve Zdravém městě Chrudim a v nečlenském městě Hradec Králové. Informace o tom, zda vůbec dokáže město bez „aktivní pomoci“ organizace NSZM zrealizovat kvalitní kampaň, podávají následující kapitoly.

4.1.1 Den Země

Tradice mezinárodního svátku životního prostředí sahá do roku 1970, kdy americký senátor Gaylord Nelson, za podpory dalších politiků, inicioval kampaň na podporu obnovitelných zdrojů, recyklace materiálů a omezení škodlivin v ovzduší. Cílem bylo podpořit veřejný zájem o problematiku životního prostředí a zapojit toto téma do politické diskuze. Historicky první Den Země proběhl 22. dubna 1970 za podpory amerických studentů, k jejich tradici se postupně přidaly další státy, v roce 1990 byly uspořádány akce ke Dni Země na 3600 místech světa s účastí téměř 200 miliónů lidí, což učinilo z těchto oslav největší veřejností organizovanou aktivitu v historii. [25]

Hlavním tématem kampaně Den Země je tedy ochrana životního prostředí. Kampaň poukazuje na alternativy, které spočívají v šetrnějším přístupu k životnímu prostředí v oblasti recyklace odpadů, využívání obnovitelných zdrojů energie nebo snížení emisí škodlivin v ovzduší. Při oslavách Dne Země dochází k propojení globálních témat (ochrana klimatu) s tématy lokálními (např. sázení stromů, sběr starého papíru). [26]

Oslavy Dne Země v roce 2009 byly doprovázeny spouštěním dotačního programu MŽP s názvem „Zelená úsporám“, proto na žádné akci Dne Země 2009 nechyběl propagační stánek, podávající informace o tomto programu. „Zelená úsporám“ má za cíl finančně podporovat zateplování bytových a rodinných domů, instalaci kotlů využívajících obnovitelné zdroje energie nebo výstavbu energeticky pasivních domů.

4.1.1.1 Den Země 2009 v Chrudimi

Ve zdravém městě Chrudim se letošní kampaň NSZM ČR Den Země konala v předstihu již 21. dubna na Resselově náměstí. Pozvánka, resp. plakát na tuto akci je součástí přílohy č. 3. Náměstí bylo v tento den zaplněné cca 30 stánky nabízejícími rozmanité výrobky a služby – stánky s cukrovou vatou, opečenými klobásami a blikajícími hračkami však připomínaly spíše pouť než ekologicky zaměřenou akci.

Také se zde ale hojně prodávaly bioprodukty, výrobky se značkou Fair Trade², ekologické čistící a prací prostředky, chrudimský Mama klub prezentoval moderní látkové a ekologické plenky. K vidění byly dále dílny tradičních lidových řemesel. Tento jarmark byl doplněn stanovišti Ekocentra Paleta, Českého svazu ochránců přírody a hnutí Greenpeace (obrázek 6), ti zde již prezentovaly ochranu životního prostředí. Samozřejmě nechyběl program „Zelená úsporám“, dále prezentace elektromobilů či energeticky pasivních domů.

² Fair Trade se dá do češtiny volně přeložit jako spravedlivý obchod, který garantuje zemědělcům výkupní cenu, která pokrývá nejen výrobní náklady, ale nese i přiměřený zisk. Cílem konceptu Fair Trade je zajistit důstojný život lidem Třetího světa a dát jejich dětem možnost zvolit si budoucnost poskytnutím alespoň základního vzdělání. [27]

Obrázek 6: Den Země 2009 v Chrudimi. Zdroj: vlastní.

Paralelně se „stánkovými akcemi“ probíhal na náměstí pódiový program, ve kterém se představili žáci ze Základní školy J. Malíka se svým projektem Zelená Chrudim (jejich prezentace probíhala v anglickém jazyce), dále zde proběhlo divadelní vystoupení pro děti na téma třídění odpadů a hudební vystoupení.

Celý týden v tomto městě probíhaly také zajímavé akce Českého svazu ochránců přírody a je škoda, že nepatřily do hlavního programu oslav. V něm dominovalo především skládání obrázku loga Zdravého města Chrudim, které je vyfoceno na obrázku vpravo.

Obrázek 7: Skládání loga Zdravého města Chrudim. Zdroj: vlastní.

Tato kampaň byla jistě organizačně náročná, zúčastnily se jí desítky různých účinkujících a prodejců a i dětí tu v dopoledních hodinách nebylo málo. Pro zjištění účinnosti kampaně, zda v lidech zanechala poučení či alespoň vzpomínku, byla uskutečněna malá anketa

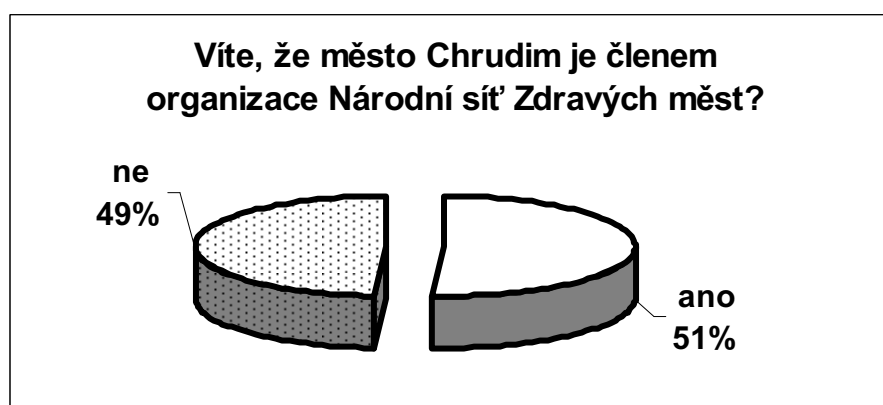
mezi stovkou místních obyvatel různého pohlaví a věku v místě konání kampaně týden po její realizaci. Grafický výsledek ukazuje graf 9.

Graf 9: Výsledek ankety ke kampani Den Země v Chrudimi. Zdroj: vlastní.

Z grafu lze vyčíst, že pouze 15 ze 100 oslovených občanů ví, že se na hlavním náměstí jejich města konala kampaň Den Země. Část respondentů, kteří nevěděli jméno kampaně, přiznala, že si všimli stánků na náměstí, akci popisovali jako jarmark, ale netušili, že se jedná o „něco odborného“. Objevili se také názory, že kampaň neměla mediální podporu, občané o ní nevěděli, nevšimli si nikde vyvěšených plakátů.

Současně s otázkou o kampani byli občané žádáni, aby upřímně odpověděli na otázku, zda vědí, že jejich město je členem Národní sítě Zdravých měst. Výsledek je vidět na výšečovém grafu 10.

Graf 10: Výsledky ankety o členství Chrudimi v NSZM. Zdroj: vlastní.

Z výsledků ankety mezi občany města Chrudim vyplývá, že polovina respondentů o členství Chrudimi v NSZM ČR ví, druhá polovina neví, někteří vůbec o existenci organizace netuší, jiní uváděli, že se o členství často píše v místním radničním zpravodaji (kdo ho nečte o NSZM zřejmě vůbec neví).

4.1.1.2 Den Země 2009 v Hradci Králové

Ve středu 22. dubna 2009 proběhl Den Země v Hradci Králové na Kavčím plácku a v jeho okolí, pořadatelem bylo Středisko ekologické výchovy a etiky Rýchory (SEVER). Pozvánka na tuto akci je součástí přílohy č. 4. Na návštěvníky zde čekal bohatý program zaměřený na zdravý životní styl. Oproti stejné kampani v Chrudimi působila tato akce komorněji, chyběly zde prodejní stánky i pódiová vystoupení, ale o to víc vyniklo jeho odborné zaměření. Společnou, na obou akcích, byla propagace projektu „Zelená úsporám“.

Přímo na Kavčím plácku probíhala výroba talíře zdraví, děti měly za úkol si na papírový tácek nakreslit zdraví se vším, co k němu patří. Fotografie tvořících dětí je obrázku dole.

Obrázek 8: Výroba talíře zdraví, Den Země Hradec Králové. Zdroj vlastní.

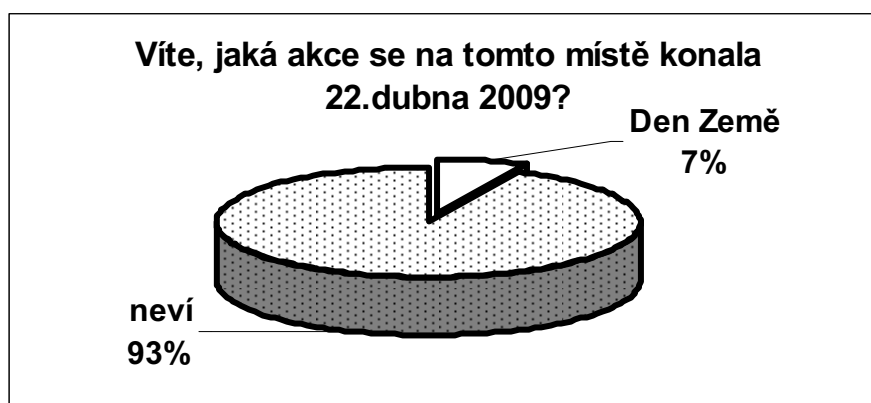
Dále zde bylo možné zdarma v Rokytově výstavní síni navštívit výstavu s názvem „Zdravý životní styl“. Součástí expozice byly soutěžní práce dětí, mládeže i dospělých na téma „Jak žiji zdravě“, vyhlášení vítězů této soutěže proběhlo také v tento den. Dále výstava představovala zdravý životní styl člověka a vše, co s tím souvisí – popisovala například ekologické zemědělství, spravedlivý obchod Fair Trade, šetrně obhospodařované lesy, ekologicky šetrné výrobky, biobavlnu a další, ale měla také preventivní charakter v podobě výstavního panelu o drogách a jejich rozdělení.

Obrázek 9: Naučná stezka zdraví, Den Země Hradec Králové. Zdroj: vlastní.

Součástí akce Den Země byla také naučná stezka zdraví Žižkovými sady. Zde byly připraveny různé aktivity a výroby spojené se zdravým životním stylem: sportovní aktivity – skákání panáka, skoky přes švihadlo, dále problematika pití a koloběhu vody v přírodě, jídelní režim atd.; dále s poznáváním živočichů a rostlin: pojmenovávání rostlin nebo úkol rozdělit ovoce a zeleninu podle toho, kde roste, zda na poli či na stromě (obrázek vlevo).

Po proběhnutí této akce byla v Žižkových sadech provedena obdobná anketa jako ve Zdravém městě Chrudim mezi stovkou náhodně vybraných občanů. Za cíl bylo zjistit, zda si lidé po týdnu vybaví, co se na místě, kde se právě nachází, konalo za akci.

Graf 11: Výsledky ankety k akci Den Země v Hradci Králové. Zdroj: vlastní.

Výsledek výšečového grafu je jasný - pouze 7 ze 100 dotázaných osob bezprostředně odpovědělo na anketní otázku odpovědí o konání Dnu Země. Dalších 10 respondentů přiznalo, že si všimli her pro děti, ale dále se o záměru akce nezajímali. Část dotazovaných si obdobně jako v Chrudimi stěžovala na nedostatečnou publicitu akce, nezahledli plakáty, pro příště navrhovali letáky do schránek s pozvánkou, medializaci akce v místních rádiích apod. (to však může být z finančních důvodů problematické).

Protože tato akce byla zaměřená především na děti a mládež, ale ti nepatřily mezi účinkující (jako v Chrudimi), byla provedena anketa mezi stovkou žáků různých tříd Základní školy Josefa Gočára v Hradci Králové.

Graf 12: Výsledky ankety k akci den Země mezi žáky ZŠ J.Gočára v Hradci Králové. Zdroj: vlastní.

Z grafu 12 je vidět větší obliba akce mezi žáky základních škol v porovnání s náhodně vybraným vzorkem obyvatelstva procházejícím na místě konání akce. Přibližně polovina z dotázaných dětí se této akce zúčastnila. Další otázka pro děti byla, zda vědí, proč se Den Země oslavuje – 38% dotázaných žáků mluvilo o ochraně přírody (zvláště ty větší, které se ale akce neúčastnily), zbytek nevěděl nebo odpovídal takové perličky (mladší žáci) jako oslava narozenin Země nebo Den osvobození.

Nyní nutno podotknout, že popsaná oslava Dne Země nebyla jediná, která v Hradci Králové proběhla. Již 19. dubna 2009 pořádala Agentura ochrany přírody a krajiny ČR s Muzeem východních Čech Den Země v přírodní památce Na Plachtě, kde se likvidovaly náletové dřeviny, hloubila jezírka a samozřejmě poznávala příroda. Na Den Země 22. dubna připravilo program i samotné muzeum – uskutečnila se prohlídka výstavy Křemen a jeho rodina s odborným výkladem a dále byla připravena výstava živých přírodnin „Jarní přírodou našeho okolí“.

4.1.1.3 Porovnání akcí

Mají-li se obě oslavy Dne Země porovnat, je nutné říci, že byly zcela odlišné. Chrudim uspořádala kampaň NSZM uprostřed náměstí, takže byla velmi dobře vidět, zúčastnilo se jí množství prodejců, ale asi proto chvílemi připomínala jarmark, u kterého nikdo na první pohled nepozná, zda je adventní či ke Dni Země. Naproti tomu Hradec Králové měl svůj den Země uprostřed parku, v přírodě, trochu skryt před zraky kolemjdoucích. Nic se neprodávalo

ani nehrálo divadlo, ale zúčastněné děti, pro které byla akce uspořádána, se zde pobavily a poučily zároveň.

4.1.2 Den bez tabáku

Kampaň Den bez tabáku připadá každoročně na 31. května a je největší celosvětovou preventivní akcí kouření, která je protipólem masivních tabákových reklam. Kampaň nabízí aktivity v oblasti prevence kouření, protože prevence je nejučinnějším prostředkem k omezení počtu obyvatel závislých na konzumaci tabákových výrobků a na následky nemocí způsobených kouřením umírá podle statistik WHO každý druhý uživatel tabáku.

Obrázek 10: Upoutávka na kampaň Den bez tabáku.
Zdroj: Zpravodaj: Zdravá města, obce a regiony ČR.
Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.

Obyvatelé Zdravých měst mají každoročně možnost zúčastnit se přednášek a besed o škodlivosti kouření nebo podniknout „Cestu za čistým vzduchem“ (např. město Chrudim pořádá pro své obyvatele výstup na Sněžku). Program akcí se také zaměřuje na děti, které jsou z hlediska kuřáctví nejohroženější skupinou, a dospělým kuřákům nabízí řadu způsobů, jak se zbavit závislosti na tabáku. [28]

4.1.3 Dny bez úrazů

Úrazy zaujímají přední místa ve statistikách příčin úmrtí na celém světě. Přitom preventivními aktivitami lze výrazně snížit počty i následky úrazů, zejména těch dětských. Ve vyspělých státech tvoří úrazy příčinu více než 40 % úmrtí dětí do 14 let, z čehož 41 % připadá na dopravní nehody, proto se na tuto oblast nejvíce zaměřují dopravně preventivní a výchovné akce. Letní prázdniny jsou z hlediska dětských úrazů rizikovým obdobím, proto jsou děti v předprázdninovém období během kampaně Národní dny bez úrazů, která probíhá každý rok v červnu, instruovány, jak úrazům předcházet, i jak poskytnout první pomoc v případě zranění. [29]

Kampaň Dny bez úrazů využívá pro účinnou prevenci dětských úrazů a osvětu v této oblasti programy „Na kolo jen s přilbou, „Vidíš mě“ nebo „Bezpečná cesta do školy“. Přípravu a realizaci této kampaně v roce 2009 podporoval Státní zdravotní ústav a jeho regionální pracoviště. Členové NSZM se zapojovali také do projektu Všeobecné zdravotní pojišťovny (VZP) s názvem „Úraz není náhoda“, který odstartoval na podzim roku 2008 a navazuje na dlouholetý projekt „Dětství bez úrazů“. [30]

4.1.3.1 Dny bez úrazů 2009 v Chrudimi

První polovina června patřila v Chrudimi kampani Dny bez úrazů - probíhala zde akce „Na kolo jen s přilbou“, při které strážníci městské policie kontrolují používání cyklistických přileb u dětí. V roce 2008 byla tato akce spojená i s akcí „Vidíš mě?“ zaměřenou na používání reflexních prvků. Dalšími menšími programy pro děti byl výlet na kole a seznámení se se zásadami první pomoci. V době trvání této kampaně proběhlo rovněž krajské kolo soutěže hlídek mladých zdravotníků první pomoci.

Hlavní program kampaně (pozvánka v příloze č. 5) byl uskutečněn 9. června na Resslerově náměstí. V úvodu programu byly vypuštěny nafouknuté balonky za všechny děti, které utrpěly úraz, a pak již mohli návštěvníci procházet jednotlivá stanoviště. Strážníci městské policie se i zde zaměřili na používání cyklistické přilby a reflexních materiálů, znalost dopravních značek a silničních předpisů a na vybavení kola. U Českého červeného kříže si dobrovolníci vyzkoušeli základy první pomoci (obr. 11) nebo ošetření drobných poranění. Od dobrovolných hasičů bylo možno získat znalosti z oblasti prevence úrazů při požárech.

Obrázek 11: Den bez úrazů 2009, Chrudim. Zdroj: vlastní.

Díky programu VZP „Úraz není náhoda“ měli dospělí návštěvníci kampaně možnost navštívit pojízdnou obří kuchyň a zažít nebezpečí domácnosti očima dětí.

4.1.3.2 Hradec Králové – bezpečné město 2009

Již třetí ročník této akce (pozvánka na druhý ročník je součástí přílohy č. 6) pořádala, 28. května 2009 v Šimkových v Hradci Králové, městská policie ve spolupráci s Magistrátem města a dalšími subjekty. Pro děti z mateřských a základních škol z Hradce Králové a okolí byl připraven zábavný program plný ukázek, soutěží a her.

Akce se zúčastnily všechny složky Integrovaného záchranného systému, které si pro děti připravily ukázky své činnosti - výcvik policejních psů, nácvik sebeobrany a první pomoci. Děti mohly prozkoumat i hasičské a policejní vozy nebo získat informace o služebním motocyklu Policie České republiky.

Dále mohli účastníci akce navštívit stanoviště BESIP teamu, ten oslovoval lidi bez rozdílu věku, kteří se účastní silničního provozu. Prezentace BESIPu byla různorodá – nejvíce návštěvníky upoutal simulátor nárazu, díky němu se každý mohl přesvědčit, jak důležité je dodržování rychlostních limitů a používání bezpečnostních pásů, dále zaujal např. počítačový program pro výuku jízdy autem a na motocyklu. Neméně významné byly ukázky správné výbavy jízdního kola, děti potěšila a poučila také soutěž na mobilním dětském dopravním hřišti (obrázek 12). Součástí akce byly samozřejmě i další atrakce pro děti.

Obrázek 12: Akce Hradec Králové - bezpečné město 2009. Zdroj: *Dům dětí a mládeže Smiřice: Dětský den s městskou policií*. Dostupný z WWW: <<http://www.ddm.regisweb.cz>>.

Den před touto akcí, dne 27. května 2009, byla v Hradci Králové v Žižkových sadech k vidění, podobně jako v Chrudimi, obří kuchyň v rámci programu VZP. I v tomto městě si tedy velcí mohli vyzkoušet život malých v domácnosti.

4.1.3.3 Porovnání akcí

Akce „Dny bez úrazů“ v Chrudimi i „Hradec Králové – bezpečné město“ mají i přes rozdílný název velmi podobný charakter. V obou městech se návštěvníci mohli naučit zásady první pomoci, prohlédnout hasičské vozy a patrně největší důraz byl na obou akcích učiněn na bezpečnou dopravu – v Chrudimi se strážníci městské policie zaměřili na používání cyklistické přilby a reflexních prvků a v Hradci Králové, kde působil BESIP team, bylo možné projet se na kole i po dopravním hřišti. Obě města byla také zastávkou Všeobecné zdravotní pojišťovny v rámci programu „Úraz není náhoda“.

4.1.4 Den bez aut [34]

Kampaň Evropský týden mobility (ETM) a Evropský den bez aut koordinuje v rámci České republiky Ministerstvo životního prostředí (MŽP) ve spolupráci s Evropskou komisí. Do této kampaně se mohou zapojit všechna města (členství v NSZM není nutné, metodickou příručku k akci vydává MŽP). Podmínkou je, aby město schválilo Chartu (dokument deklarativního charakteru, ve kterém jsou stanovena pravidla a rámec akce) a aby ustanovilo místního koordinátora. Město by také mělo přijmout minimálně jedno trvalé opatření (tzn. během roku uskutečnit alespoň jeden projekt na zklidnění dopravy ve městě, na přerozdělení dopravního prostoru či na zvýšení bezpečnosti chodců při pohybu ve městě).

V rámci ETM se ve městech nabízejí občanům různé akce, zaměřené na udržitelné formy dopravy a dopravní výchovu (pěší a cyklistické výlety, akce pro rodiče s dětmi, pro seniory, pro občany s hendikepem, výlety historickou tramvají, semináře, akce na dětském dopravním hřišti apod.). Dne 22. září (Evropský den bez aut) by měla být část města uzavřena automobilové dopravě a tento den se pořádají akce, zaměřené podle tématu ETM.

V roce 2009 se ETM stává jednou z klíčových osvětových kampaní v celosvětové kampani proti

Obrázek 13: Logo ke kampani Evropský den bez aut.

Zdroj: Ministerstvo životního prostředí ČR: *Evropský den bez aut 2009*. Dostupný z WWW: <<http://www.mzp.cz/edba>>.

klimatickým změnám, vzhledem k tomuto propojení bude letošním tématem ETM heslo “Naše město – naše klima!“. Města mohou zlepšit kvalitu ovzduší, zajistit bezpečnou a spolehlivou hromadnou dopravu apod.). Města by měla klást důraz především na trvalá opatření, zaměřená na ochranu klimatu.

4.1.5 Dny zdraví

Kampaň Dny zdraví probíhá ve Zdravých městech na podzim v termínu 4. - 17. října. Hlavním cílem kampaně je zajímavou formou informovat občany o tom, jak správně pečovat o své zdraví, jak je možné předcházet zdravotním potížím, civilizačním chorobám, o léčbě závislostí a zároveň nabídnout aktivity, které mohou dlouhodobě přispívat k fyzické i duševní pohodě. Tradičními součástmi kampaně jsou sportovní akce, ochutnávky zdravých potravin, besedy na téma zdraví nebo výstavy s touto tematikou. [21]

4. 2 Medializace a propagace Projektu Zdravé město a MA21

Druhým krokem postupu podle metodiky NSZM ČR, Česká brána 21, je informovanost k místní Agendě 21 a projektu Zdravé město. Informování veřejnosti o této problematice je doporučeno prostřednictvím medií – zde se jedná především o Zpravodaj NSZM ČR a dále pomocí webové propagace jednotlivých členů organizace.

4.2.1 Webové stránky Zdravých měst

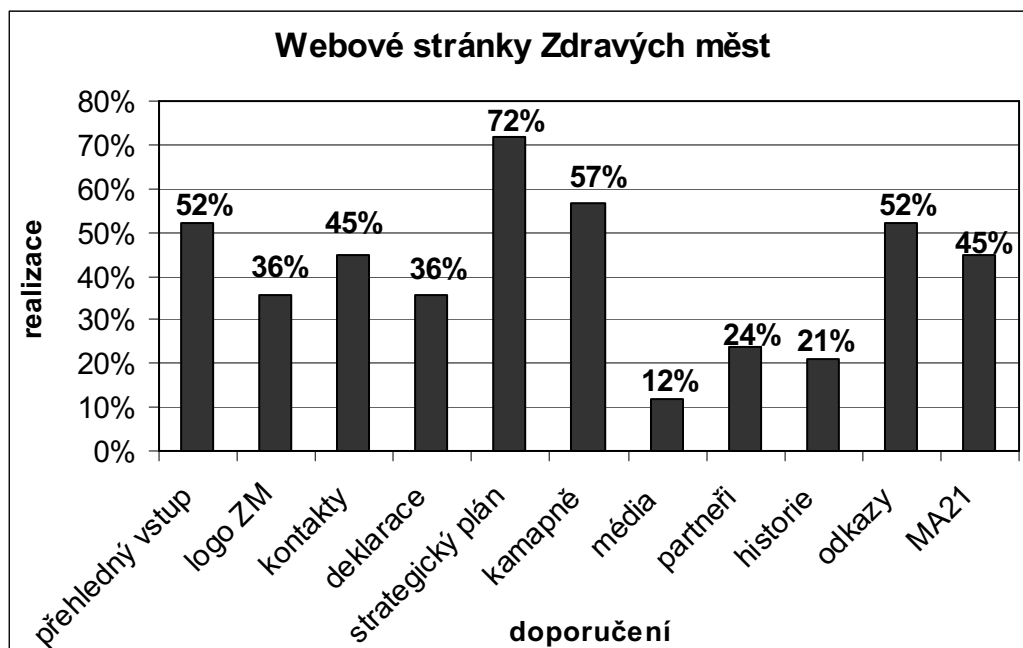
Organizace NSZM ČR v rámci své metodiky doporučuje členům mít kvalitní webové stránky. Vhodné jsou pro dobrou informovanost a komunikaci mezi úřadem, veřejností, partnery, ale i v komunikaci s médii. Proto NSZM vytvořila na toto téma samostatný pracovní list „Webové stránky projektu Zdravé město a MA21“, kde lze nalézt seznam doporučených odkazů, které by neměly chybět na webu jednotlivých Zdravých měst. Je to logický seznam, které informace by měl občan vědět v souvislosti se zapojením města do NSZM. Po jeho přečtení možná mnozí zjistí, že by ani nebylo nutné věnovat mu samostatný list v rámci metodiky.

Co je tedy podle metodiky doporučené dávat na web (a to jako odkazy na další strany webu Zdravého města)? Za prvé je to přehledný vstupní odkaz na webové stránky Zdravého města z hlavní stránky municipality, nejlépe využít logo, které je zřetelnější než textový odkaz. Dále je doporučeno na web umístit logo Zdravého města, které by měla mít vytvořené každá zdravá municipalita, kontakty na koordinátora, politika a také komisi Zdravého města,

deklaraci projektu Zdravé město, plán (strategický, příp. plán zdraví a kvality života), aktuální i již zrealizované komunitní kampaně, další aktivity, informace o partnerech Zdravého města, webové odkazy, ale také by bylo vhodné dle metodiky spravovat archiv mediálních zpráv o Zdravém městě. [24]

Z průzkumu učiněného na webových stránkách jednotlivých členů NSZM, konkrétně na webech členských měst a obcí (k 1. 6. 2009), byl zpracován, na podkladu tabulky umístěné v příloze č. 7, graf 13. Graf přibližuje plnění doporučení NSZM ohledně webových stránek ze strany členských obcí. Jako další prvek (ne přímo doporučený NSZM) byla sledována informace o MA21 – požadováno v rámci průzkumu bylo alespoň v pár řádcích vysvětlení, co tato zkratka znamená. Naproti tomu byla v průzkumu vynechána ze sledování doporučená položka „Další aktivity“. Sledování v rámci průzkumu bylo benevolentní – za přehledný vstupní odkaz byl považován i přehledný textový vstupní odkaz, kontakt stačil alespoň na jednu z osob spolupracujících v obci s NSZM a informace byly vyhledávány v rámci celého webu Zdravého města – jednotlivá doporučení uvedená jako odkazy na další stranu měla opravdu jen málokterá obec. A všechna doporučení NSZM jako odkazy na svém webu nemá v tuto chvíli žádná obec.

Z následujícího grafu lze vyčíst procentní zastoupení jednotlivých doporučených informací na webech Zdravých měst a obcí. Nejdůležitější je samotný vstup na stránky věnované NSZM a MA21 – požadavek na přehlednost je oprávněný (a neplněný), neboť přibližně jen polovina obcí tuto skutečnost splňuje. Mnohdy je nutné se velmi složitě „proklikat“, aby se občan dozvěděl informace k tomuto tématu, což je jistě škoda, nejen pro občana, ale i pro obec, která za své členství v NSZM platí roční poplatky a navenek své členství „zatajuje“.

Graf 13: Webové stránky Zdravých měst. Zdroj: vlastní.

Nejčastěji (ze 72%) obce na svých stránkách poskytují k nahlédnutí strategický plán obce nebo alespoň základní informace o průběhu zpracování, o vizích a strategiích. Překvapením by mohla být skutečnost, jak málo jsou prezentovány informace o realizovaných kampaních, jen 57% obcí je na webu propaguje. Ale propojí-li se tato informace se skutečným zapojením členů NSZM ČR do komunitních kampaní (graf 8), je možné, že pouze kolem poloviny obcí se pravidelně do kampaní zapojuje. Doporučení umístit na web logo Zdravého města, kontakty, deklaraci i důležité odkazy plní přibližně polovina obcí z NSZM. S úspěchem se naopak vůbec nesešlo doporučení umístit na web tiskové a mediální zprávy o Zdravém městě (o tom informuje pouze 12% obcí) a oblíbené také nejsou informace o partnerech (jak externích, tak interních) a popis historie projektu Zdravé město v dané obci.

Protože NSZM ČR ve svých prezentačních materiálech tvrdí, že ve Zdravých městech, obcích a regionech lze najít praktickou ukázkou toho, co v praxi znamená pojem místní Agenda 21 (podpora udržitelného rozvoje na místní úrovni s aktivním zapojením veřejnosti), byla mimo předchozích doporučení na webech sledována také přítomnost teoretických informací o MA21. Tuto informaci alespoň ve stručnosti poskytuje 45% webových stránek Zdravých obcí. Co znamená MA21 v praxi v NSZM by měly ukazovat například také komunitní kampaně, o kterých byla celá předchozí kapitola.

Závěrem této kapitoly stručné shrnutí, které obce poskytují na svých webových stránkách nejvíce informací, které byly sledovány v popisovaném průzkumu. Všechny informace včetně

teoretického základu o MA21 lze nalézt na webu města Hodonín. S menšími mínusy následují Zdravá města Kroměříž, Litoměřice, Chrudim, Jilemnice, Strakonice, Tábor a Vsetín. Požadované informace na webech těchto měst lze nalézt, ale jak již bylo uvedeno, ne všechny jsou přehledně vyznačeny odkazy na další strany, někdy je nutno hledat v aktualitách řazených časově za sebou.

V souvislosti s kategoriemi v rámci kritérií místní Agendy 21 je nutné podotknout, že právě Zdravá města, která poskytují nejvíce informací, patří do kategorií B a C, dále také některé obce z kategorie D. Ale obecně lze vysledovat trend – čím má město vyšší kategorii MA21, tím více informací na webu poskytuje a panuje v těchto informacích na webu vyšší přehlednost. Zdravé obce do těchto kritérií nezapojené, příp.kategorie zájemci, mívají slabší webovou prezentaci.

Ale ukázkovou výjimkou je město Kroměříž, do kritérií nezapojené, má prezentovaných 10 z 11 sledovaných doporučení a informací – jediné nesplněné kritérium je přehledný vstupní odkaz na webové stránky Zdravého města z hlavní stránky municipality. To je ale subjektivní názor vyplývající ze skutečnosti, že odkaz na web Zdravého města Kroměříž není umístěn na hlavní domovské webové stránce města. Ale jakmile si stránky související s místní Agendou občan jednou najde (je otázka zda je bude vůbec hledat), na podruhé pro něj bude i tento vstup přehledný.

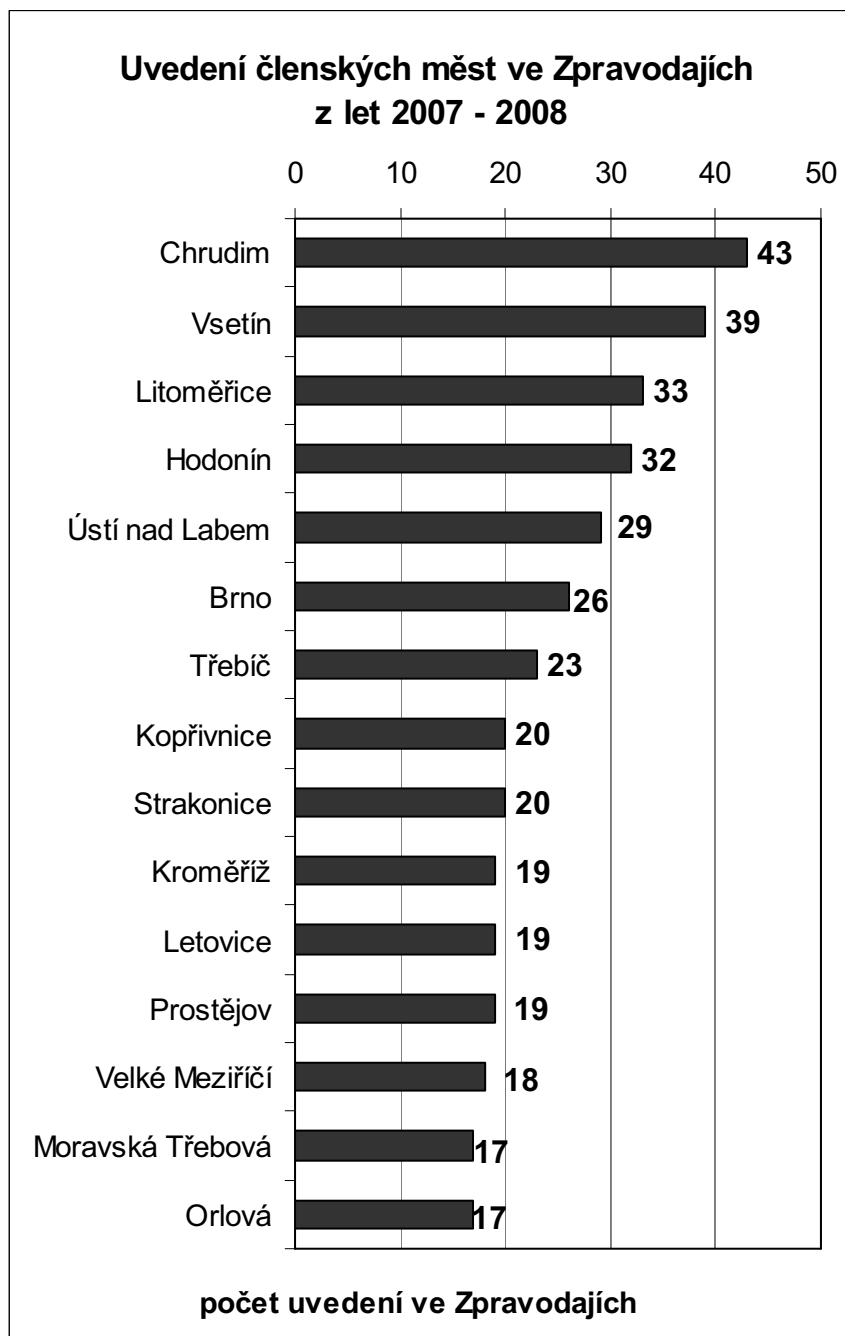
4.2.2 Medializace Zdravých měst – Zpravodaj Národní sítě Zdravých měst

Zpravodaj NSZM ČR je e-zpravodaj Zdravých měst, který podle oficiální webové prezentace vychází každý měsíc (realita je však poněkud jiná – za prvních šest měsíců roku 2009 vyšla například pouze tři čísla). Zájemci o jeho zasílání na e-mail stačí pouze registrace na webu NSZM. Zpravodaj obsahuje rozhovory se zástupci měst, informace o akcích a jiné aktuality.

Protože by měl Zpravodaj logicky informovat o všech novinkách ze všech členských municipalit organizace, ale při jeho pročítání má čtenář subjektivní pocit, že tomu tak není, byl učiněn rozbor ve všech číslech Zpravodaje z let 2007 – 2008 (celkem jich za tuto dobu vyšlo 16), kdy bylo zjišťováno kolikrát je o jakém Zdravém městě alespoň zmínka. I v tomto případě byl průzkum zaměřen pouze na města, mikroregiony a kraje byly vynechány.

Výsledky tohoto zkoumání jsou shrnuty v tabulce, která je součástí přílohy č. 8. Z ní můžeme vidět, že o 8 obcích (z 62 zkoumaných) není za dva roky ve Zpravodaji NSZM ani zmínka. O celkem 75% členských obcí není informace průměrně ani jednou v každém čísle Zpravodaje za zkoumané období. O zbylých 25% členských obcí se naopak píše průměrně

vícekrát než jednou v každém z 16 čísel Zpravodaje – údaje o počtu jejich uvedení jsou v následujícím grafu 14.

Graf 14: Uvedení členských měst ve Zpravodajích NSZM z let 2007 - 2008. Zdroj: vlastní.

Prvních sedm nečastěji citovaných měst - Chrudim, Vsetín, Litoměřice, Hodonín, Ústí nad Labem, Brno a Třebíč – se v uvedených dvou letech účastnilo všech deseti konaných celonárodních kampaní. Tuto informaci lehce zjistíme porovnáním grafu s tabulkou o zapojení členů do kampaní v příloze č. 2. Chrudim, Vsetín, Litoměřice i Ústí nad Labem mají zároveň kategorii B v kritériích místní Agendy 21. Stejnou kvalitu místní Agendy dle

kritérií (kategorii B) má zároveň Zdravé město Prostějov, ač se zúčastnilo pouze sedmi kampaní, rozdíl v počtu informací o tomto městě a nejvíce citované Chrudimi je obrovský: 19krát Prostějov, 43krát zmíněná Chrudim. Tuto nerovnost se pokusí odhalit rozbor srovnávající přesný druh informací o městě Chrudim a Prostějov ve Zpravodajích ze zkoumaného období.

Obrázek 14: Logo Zdravého města Chrudim.
Zdroj: *Národní síť Zdravých měst ČR.*
Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.

Obrázek 15: Logo Zdravého města Prostějov.
Zdroj: *Národní síť Zdravých měst ČR.*
Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.

Rozbor je přehledně shrnutý v tabulce, nacházející se v příloze č. 9. Z něho je patrné, že Prostějov se skutečně všech kampaní v uplynulých letech neúčastnil. Hlavní rozdíl v počtu informací o městech bude pramenit ale zřejmě jinde.

Například rozhovor na titulní straně hned prvního zkoumaného e-zpravodaje je s místostarostou města Chrudim, Prostějov bude asi jindy, ale v uplynulých dvou letech to nebylo. Ve Zpravodaji z března 2007 věnovanému sociálnímu začleňování je popsán chrudimský nízkoprahový klub, v Prostějově se v té době již musel připravovat projekt, který zde funguje od dubna 2007 „Majáčky pro nevidomé a slabozraké“ a je popsán i v „DobréPraxi NSZM“ (zrakově handicapovanému občanovi majáček podá přesnou informaci o tom, kde se nevidomý nachází a jaké prostory se rozprostírají za příslušnými vstupními dveřmi), ale o něm se čtenář nedoče. Další čísla e-zpravodaje informují o kampaních Den Země a Den bez tabáku – u obou je fotografie právě z města Chrudim. Fotky z Chrudimi jsou ve Zpravodaji umísťovány vůbec velmi často, v osmi číslech časopisu, které vyšly v roce 2007, jich v pěti byly právě ty z Chrudimi. O doprovodném programu chrudimských kampaní se čtenář také doče pokaždé.

Stručně lze říci, že popis každé konané akce v Chrudimi je ve Zpravodaji vždy velmi podrobně popsán včetně obrazového materiálu, u ostatních členů včetně města Prostějov takto hloubkový rozbor jednotlivých kampaní chybí. Proto má pak čtenář Zpravodaje pocit,

zmiňovaný v úvodu této kapitoly, že informace v něm, nejsou ze všech členských municipalit. Zajímavá situace je i v případě již zmiňovaných členských obcí (včetně větších měst), o kterých se Zpravodaj nezmiňuje vůbec – ty se skutečně nezapojují do celonárodních kampaní, zůstává pak otázkou, proč v NSZM přetrvávají. Příkladem může být město Litomyšl, které je členem organizace od roku 2005, za tuto dobu se zapojilo pouze do jedné kampaně a ani na svých webových stránkách nemá sekci věnovanou Zdravým městům či místní Agendě 21.

4.3 Databáze DataPlán, DobráPraxe

Cílem metodiky NSZM je podat v několika krocích návody pro postup k uplatňování udržitelného rozvoje, podpory zdraví a kvality života na místní a regionální úrovni v ČR – prvním krokem je pevný komunitní základ a druhým propagace místní Agendy 21. Další kroky v rámci postupu dle metodiky spolu souvisí - jedná se o komunitní plánování, projekty, strategické řízení a systém podpory udržitelného rozvoje a zdraví. Všechny tyto kroky by měl propojovat a k nim napomáhat, veřejnosti přístupný, internetový software DataPlán, resp. DobráPraxe NSZM. Proto pomocí nich bude učiněn následující rozbor komunitního plánování, strategického řízení a používání indikátorů udržitelného rozvoje v členských obcích NSZM.

Do tohoto průzkumu byly zařazeny všechny obce, které byly k 1. 6. 2009 členy NSZM a mají tak v databázích vytvořen svůj tzv.miniportál, celkem jich je 67. Datové výsledky zkoumání jsou uvedeny v příloze č. 10.

4.3.1 Komunitní plánování

V kapitole Webové stránky Zdravých měst byl učiněn rozbor webových stránek jednotlivých členských obcí NSZM. Z něho vyšlo najevo, že 72% obcí (ze všech členských obcí) organizace má zveřejněnou nějakou formu plánu - strategický nebo plán zdraví a kvality života (metoda tvorby plánů zde nebyla rozlišována). Nyní pomocí databáze DataPlán bude zkoumáno, kolik obcí uplatňuje komunitní plánování, jehož základem je dle metodiky Plán zdraví a kvality života, a zároveň o tom podává informace do databáze.

V DataPlánu má svůj komunitní Plán zdraví a kvality života vloženo 45 obcí, což by znamenalo, že pouze 67% obcí zapojených do projektu Zdravé město plánuje s veřejností. Co se týká samotného plánu, jsou mezi plány jednotlivých obcí velké rozdíly. Například obec Hlučín má „vložený“ svůj plán, ale je to pouze nadpis, jakákoli dokumentace chybí.

Velký Beranov má ve svém Plánu zdraví a kvality života nadefinovány problémové okruhy, námět k jejich řešení však přibližně u dvou třetin definovaných problémů chybí a ty náměty řešení, které definovány jsou, lze charakterizovat jako velmi obecné. Praktická ukázka z plánu na obrázku dole.

<p>B. SOCIÁLNÍ PROBLEMATIKA, BYDLENÍ</p> <p>↳</p> <p>B.1 Řešení stimulů silně působících na mezilidské vztahy v obci</p> <p>B.1.1 znečištění obce psími exkrementy</p> <hr/> <p>B.1.2 neekologického spalování odpadů</p> <hr/> <p>B.2 Nové možnosti bydlení v obci</p> <p>B.2.1 vytváření podmínek pro novou výstavbu</p> <hr/> <p><i>Náměty / Záměry:</i> výstavba RD na Nových Domcích</p> <p>B.2.2 rekonstrukce stávajících budov</p> <hr/> <p><i>Náměty / Záměry:</i> možné využití budovy staré školy</p>

Obrázek 16: Ukázka z Plánu zdraví a kvality života obce Velký Beranov.
Zdroj: *DataPlán NSZM*. Dostupný z WWW: <<http://dataplan.info>>.

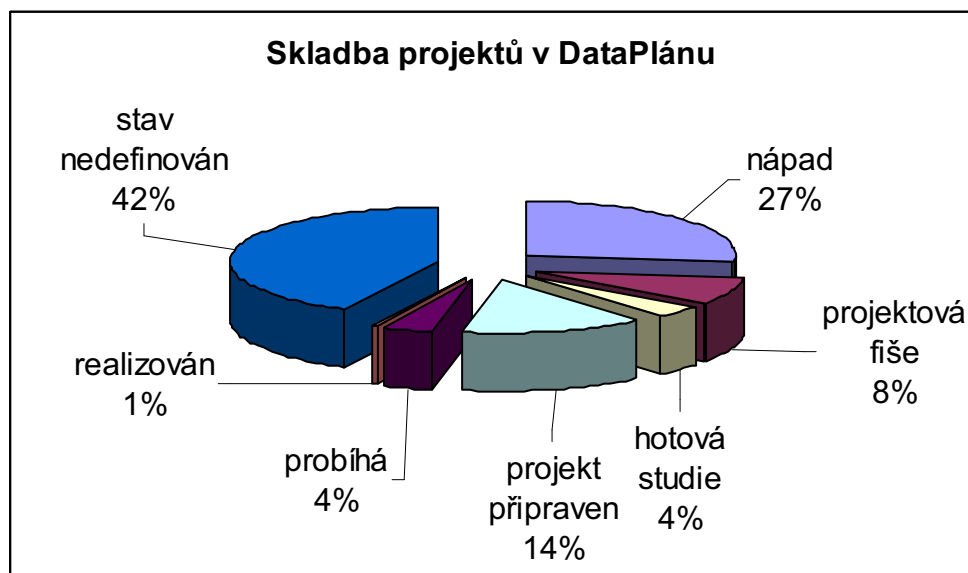
Naopak města Kroměříž nebo Moravská Třebová mají své Plány zdraví a kvality života rozsáhlejší včetně odpovědnosti za řešení problémů a termínu realizace. Moravská Třebová má ve svém plánu zahrnutý i indikátory ke sledování vývoje, škoda jen, že jsou sledovány převážně namátkově.

4.3.2 Projekty

Čtvrtým krokem postupu při uplatňování metodiky Česká brána 21 je vytváření a realizace projektů, uplatňujících udržitelný rozvoj, s jejich následným vkládáním do „zásobníku projektů“.

Celkem je do databáze **DataPlán** vloženo téměř 600 projektů, u 42% z nich není definováno stádium příprav projektu (graf 15), ve kterém se právě projekt nachází (nápad – projektová fiše – hotová studie – projekt připraven – projekt probíhá – realizován), většinou je uveden pouze jeho název. Takto vložená data však poněkud ztrácí smysl, protože neinformují

o ničem konkrétnějším. Například město Letovice má takto pouze názvem zadáno asi 40 projektů. Projekty definované stavem „nápad“ také bývají poněkud stručnější - např. město Prostějov má takto nedefinován stav projektu „Módní přehlídky zaměřené na sportovní tematiku“ – další informace ale také chybí.

Graf 15: Skladba projektů vložených do databáze DataPlán. Zdroj: vlastní (zpracováno na základě dat dostupných v DataPlánu).

Pouze třetina projektů je dále rozpracovaná a jenom jedno procento všech zadaných projektů je realizováno. To ovšem neznamená, že by o projektech bylo zadáno více informací. Jeden z ukázkových výpisů realizovaného projektu v městské části Praha-Libuš je k vidění níže.

 [pha/0003](#). MŠ Lojovická, Praha Libuš: **"Herní prvky na školní zahradu"**
Dřevěné herní prvky na školní zahradu.

Cílová skupina: Dětem z MŠ Lojovické
Předpokládaný rozpočet: 500 tis. Kč
Stadium přípravy projektu: zrealizován

**Obrázek 17: Ukázka z databáze DataPlán - realizovaný projekt.
Zdroj: DataPlán NSZM. Dostupný z WWW: <<http://dataplan.info>>.**

Pro inspiraci nápadů může tato databáze snad posloužit, ale nápadů na projekty mají většinou nejen obce dost, složitější situace je s realizací a především s financováním. Inspiraci pro tyto problémy ovšem tato databáze nepřináší, zde je vhodnější navštívit databázi DobráPraxe. Obsahuje sice podstatně méně projektů (přesně 100), ale ty jsou rozpracovány podrobněji a již mohou být skutečně inspirací.

V databázi **DobráPraxe** lze nalézt projekty z devíti oblastí – veřejná správa, životní prostředí, zdraví, volný čas, sociální problematika, vzdělávání, podnikání, zemědělství a venkov a doprava. Jedenáct ukázkových projektů, resp. příkladů z těchto oblastí se prolíná s plněním kritérií MA21.

Jedná se o tyto „příklady dobré praxe“ [35]:

- aktivní zapojování veřejnosti do oblasti plánování a rozhodování
- internetové stránky Zdravého města a místní Agendy 21 Litoměřice
- pravidelná prezentace místní Agendy 21 v médiích
- festival 3+1
- komise projektu Zdravé město – Zdravá Libuš a Písnice a místní Agenda 21
- pravidelná hodnotící zpráva projektu Zdravé město a místní Agenda 21
- dotační program Zdravého města a místní Agendy 21 Ústí nad Labem
- veřejné fórum k celkovému rozvoji města
- strategický plán města Kopřivnice v souladu s principy udržitelného rozvoje
- zásady Zastupitelstva kraje Vysočina pro poskytování dotací na podporu naplňování a propagace principů místní Agendy 21 a Zdraví 21 v kraji Vysočina
- získání finanční podpory na realizaci místní Agendy 21 z revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí ČR

Ke každému projektu jsou uvedeny tyto informace [35]:

- Stručná anotace
- Základní informace o obci / městě / regionu včetně kontaktu
- Popis a výstupy
- Rozpočet
- Aktéři
- Doporučení a inspirace
- Rizika, překážky a pozitivní okamžiky v procesu realizace
- Média, propagace

Již z těchto informací je jasné, že projekty evidované v této databázi jsou popsány rozsáhleji a skutečně mohou sloužit jako inspirace a motivace pro ostatní obce a regiony. Projekty podporující MA21, uvedené výše, nejsou však nikterak inovativní s novými myšlenkami

(jak je uvedeno v oficiálních materiálech o příkladech v DobréPraxi), pouze uvádějí do praxe teoretické poznatky z metodických listů NSZM, odborné literatury nebo informace jednotlivých ministerstev. Praktická ukázka „příkladu DobréPraxe“ týkající se MA21 je součástí přílohy č. 11.

4.3.3 Strategické řízení

Pátým stupněm uplatňování metodiky NSZM je využívání strategického řízení, strategický tým by měl vytvořit expertní strategii a plán by měl být posléze projednán s veřejností a případně vložen do databáze DataPlán. V něm byl nyní učiněn průzkum, jak často je tato forma plánování u členských obcí NSZM uplatňována. Výsledek je, s přihlédnutím k důrazu organizace na strategický rozvoj, překvapivý. Pouze 29 členských obcí, což je 43% ze všech členských obcí a měst, má vytvořen (a vložen do DataPlánu) svůj expertní strategický plán.

4.3.4 Systém podpory udržitelného rozvoje a zdraví

K systému podpory udržitelného rozvoje a zdraví patří komunitní programy podpory zdraví, expertní zdravotní plány a také expertní indikátory udržitelného rozvoje. Z komunitních programů je realizován např. projekt WHO „Škola podporující zdraví“, jehož cílem je aplikovat strategii podpory zdraví na podmínky školy a přispět k její účasti na vlastní proměně a rozvoji. Cílem této proměny je trvale umožňovat optimální vývoj a rozvoj každého jednotlivce, žáka a učitele v součinnosti s rodiči a obcí, po stránce tělesné, duševní, sociální a duchovní. Tento projekt funguje od roku 2001 ve Zdravém městě Litoměřice v soukromé základní a mateřské škole Lingua universal. [36]

Expertní indikátory jsou součástí informačního systému DataPlán. Indikátory Zdravých měst, vytvořené ve spolupráci s Centrem dopravního výzkumu, Centrem pro otázky životního prostředí Univerzity Karlovy a společností Porsenna, existují ke společným tématům (o nich podrobněji v další kapitole) doprava, zdraví a energetika.

Indikátorů ke společnému tématu „Udržitelná a bezpečná doprava“ je sledováno celkem 11 a to v oblastech bezpečnosti dopravy, dopravy ve vztahu k životnímu prostředí, dopravní infrastruktury, způsobu přepravy obyvatel a v oblasti bezbariérovosti dopravy. Tyto indikátory byly sledovány v letech 2006-2008 a jejich největším problémem bylo malé množství municipalit, které je sledovaly. Nejčastěji sledovaným (pouhých 9 obcí) byl ukazatel „Počet zranění pěších a cyklistů v důsledku dopravních nehod na 1000 obyvatel v rámci města/obce za kalendářní rok“.

Indikátory ke společnému tématu „Zdravotní stav obyvatelstva“ byly sledovány nejčastěji 15 stále shodnými municipalitami v letech 2003-2005, v pozdějších letech už v databázi nejsou údaje vyplněny, takže delší časová řada, která by umožňovala srovnání, chybí.

Zato indikátory ke společnému tématu „Energetika“ nejsou v současné chvíli k dispozici, v DataPlánu se zobrazí, až se podaří sesbírat potřebná data. Nyní jsou k dispozici pouze teoreticky vysvětlené cíle sledování jednotlivých ukazatelů.

4.4 Místní akce

Místní akce vedou ke zlepšování podmínek pro kvalitu života a zdraví při respektování udržitelného rozvoje, a jsou tedy dle metodiky NSZM posledním krokem k zajištění podmínek pro kvalitu života a zdraví při respektování udržitelného rozvoje. Tyto akce jsou realizovány na základě společných témat – téma „Zdraví životní styl“ bylo vyhlášeno pro období let 2003-05, další dva roky dominovalo téma „Udržitelná doprava“ a od roku 2008 je společným tématem, zaštitěným Radou vlády pro udržitelný rozvoj, „Udržitelná energetika“. [21]

Členové NSZM se mohou do jednotlivých témat zapojit dle svého uvážení a situace - od jednorázových akcí a kampaní přes ucelené programy až po náročnější řešení energetických systémů a technické úpravy prostředí ve městě či regionu. Oficiálním krokem k zapojení do tématu, je prohlášení politika Zdravého města prostřednictvím jednoduchého formuláře, kde se zaváže ke konkrétním zvoleným aktivitám a rozhodne, zda má municipalita zájem sledovat také indikátory ke společnému tématu. [21]

Protože speciální akce ke společným tématům nejsou Národní sítí Zdravých měst prezentovány, lze pouze usuzovat kolik členů se do tématu zapojí. Nejnižší úroveň zapojení k tématu „Udržitelná doprava“ pro období 2006-2007 byla realizace celostátní kampaně Den bez aut, resp. Evropský týden mobility (v roce 2006 se do této kampaně zapojilo 38% a v roce 2007 45% členů). Dále NSZM poskytuje data k indikátorům na toto téma (předchozí kapitola), do jejich sledování se však zapojil jen velmi malý vzorek členů. Lze tedy vyvodit závěr, že k tématu „Udržitelná doprava“ z předcházejícího období se nezapojila ani polovina členů organizace NSZM.

5. ZÁVĚR

V diplomové práci byly teoreticky vymezeny pojmy udržitelný rozvoj, místní Agenda 21 a popsáno poslání NSZM ČR a organizací poskytovaná metodika Česká brána 21. Dále byly provedeny dílčí rozbor, týkající se členské základny této organizace. Cílem práce bylo potvrdit nebo vyvrátit hypotézu o nezastupitelnosti NSZM v procesu implementace MA21 v prostředí České republiky.

Protože NSZM funguje již patnáct let, byl proveden rozbor její členské základny a jejich fluktuace. Absolutní počet zapojených municipalit každým rokem od založení organizace mírně roste. Výjimkou je strmý nárůst počtu členů v letech 2003 – 2006. Byl způsoben přistoupením mnoha mikroregionů, pro které organizace v roce 2003 otevřela možnost členství. Absolutní počty členů však skrývají informaci o členech, kteří se sami rozhodli z NSZM odejít. Bylo zjištěno, že v letech 2006-2008 organizaci opustilo čtrnáct členů, mezi nimiž byla i krajská města České Budějovice, Hradec Králové a Zlín. Tento fakt přináší další impulz pro důležitost vyvození závěru o (ne)zastupitelnosti NSZM v procesu implementace MA21 u nás. Následně byl porovnán plán rozšiřování členské základny, vydaný organizací v roce 2004 s realitou dnes. Pro rok 2010 byl například plánovaný počet členů 225, k 1.6.2009 jich je pouze 92, plánován byl místní vliv NSZM na 3,5 mil. obyvatel, ale ve členských obcích a mikroregionech žijí pouze 2 mil. obyvatel.

Projekt Zdravých měst v České republice tedy neprobíhá v tak velkém rozsahu, jak bylo původně zamýšleno vedením organizace. Vedle toho je třeba vzít v úvahu i skutečnost, že NSZM se pro řadu municipalit stala natolik neatraktivním partnerem, že se rozhodli ze sítě vystoupit. Důvodem jejich vystoupení ale nebyl odklon od principů MA21, jak je někdy zmiňováno, neboť zejména zmiňovaná velká města se principy udržitelného rozvoje a MA21 nadále řídí.

Prvním krokem implementace MA21, dle metodiky NSZM, je pořádání kampaní a akcí pro veřejnost v jednotlivých členských municipalitách. Dle materiálů vydávaných organizací počet členů zapojených do těchto akcí neustále roste. To bylo potvrzeno, ale důležité je promítnout si tato absolutní čísla v souvislosti s růstem členů. Bylo totiž dokázáno, že procentuální počet členů zapojených do kampaní neroste a od roku 2003 dokonce neustále klesá. Z rozboru zapojení členů do jednotlivých kampaní v letech 2007 – 2008 vyšlo také najevo, že třetina členských municipalit se za dva sledované roky nezapojila do žádné

celonárodní kampaně. Neměli by pak být, tito neaktivní členové, organizací ze Zdravých měst vyloučeni, když se nezabývají plněním poslání NSZM?

Místní Agenda 21 ale naopak funguje i v řadě obcí a mikroregionů, které nejsou členy NSZM. Mezi ně patří například město Hradec Králové, které pořádá i velmi podobné akce pro veřejnost jako Zdravá města. Proto se autorka práce rozhodla navštívit a následně provést srovnání kampaní v členském a nečlenském městě NSZM. Jako zástupce členského města byla vybrána Chrudim a nečlenského města již zmíněný Hradec Králové. Na místě realizace tak byly v obou městech prozkoumány kampaně Den Země a Dny bez úrazů.

Dubnová kampaň Dne Země byla v Chrudimi zcela odlišná od Hradce Králové. Zdravé město Chrudim uspořádalo kampaň na viditelném místě uprostřed největšího náměstí, zúčastnilo se jí množství prodejců a připomínala spíše jarmark neurčitého zaměření (na kterém nechyběly stánky s cukrovou vatou a klobásami). Naproti tomu Hradec Králové zrealizoval Den Země uprostřed vzrostlého parku, skryt před zraky kolemjdoucích z ulice. Nic se zde neprodávalo, ale děti, pro které byla akce především určená, se zde pobavily a poučily zároveň.

Velmi podobný charakter měly i přes rozdílný název „Dny bez úrazů“ v Chrudimi a akce „Hradec Králové – bezpečné město“. V obou městech se návštěvníci mohli naučit zásady první pomoci, prohlédnout hasičské vozy a patrně největší důraz byl na obou akcích učiněn na bezpečnou cyklistickou dopravu. Obě města byla také zastávkou VZP v rámci programu „Úraz není náhoda“.

Výsledkem porovnání popsaných akcí v členském a nečlenském městě je, že, chce-li municipalita pořádat osvětové akce pro veřejnost, není vůbec důležité, zda je členem NSZM. Realizovaný Den Země 2009 v Chrudimi jasně dokazuje, že členství v NSZM není zárukou kvalitnější kampaně.

Medializace a propagace Projektu Zdravé město a MA21 je dalším z kroků metodiky Česká brána 21 směřujícím k udržitelnému rozvoji. Při průzkumu webových stránek samotných Zdravých měst a obcí však lze narazit na problém, že pouze necelá polovina z nich touto, dnes oblíbenou, formou informuje veřejnost o MA21. Při rozboru článků ve Zpravodajích NSZM vyšla najevo ještě překvapivější informace – neexistuje přímá úměra mezi počtem akcí pořádaných členskou municipalitou a počtem uvedení obce v tomto elektronickém zpravodaji. O určitých obcích se prostě píše a otiskují fotografie z akcí tak nějak více. Na rovnoměrnou propagaci všech členů tak mohou noví zájemci nejspíš rovnou zapomenout.

Byl učiněn také rozbor pomocí databáze NSZM DataPlán a DobráPraxe, který se zaměřuje na klíčové činnosti MA21. Mezi jeho výsledky předně patří, že pouze 67% ze členských obcí uplatňuje komunitní plánování, dále 43% obcí má vytvořen strategický plán a indikátory (doporučené samotnou NSZM) dlouhodobě a systematicky nesleduje žádný člen.

Závěrem lze shrnout, že MA21 může být implementována i bez nutnosti členství v NSZM a naopak někteří členové této organizace (a není jich málo) si s MA21 nedělají žádné starosti, nepořádají společné akce, nezapojují veřejnost ani například nevytvářejí strategie místní udržitelnosti. Je pak na zvážení, k čemu pak taková organizace slouží.

Role Národní sítě Zdravých měst v procesu implementace místní Agendy 21 tedy není nezastupitelná. Prvotní hypotézu stanovenou v úvodu nelze na základě předchozích rozborů potvrdit.

POUŽITÉ ZDROJE:

- [1] VACEK, Jiří. *Západočeská universita v Plzni : Meze růstu, udržitelný rozvoj* [online]. 2001 , 25.7.2001 [cit. 2009-02-16]. Dostupný z WWW: <http://www.kip.zcu.cz/kursy/svt/svt_www/7_soubory/7.html>.
- [2] *Wikipedie : Otevřená encyklopedie* [online]. 2001 , 21.2.2009 [cit. 2009-02-28]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trvale_uds%BEiteln%C3%BD_rozvoj>.
- [3] *Česká informační agentura životního prostředí : Udržitelný rozvoj* [online]. 2005 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFHV0HSB](http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFHV0HSB)>.
- [4] REITSCHMIEDOVÁ, Alena. *Práce s veřejností a místní Agenda 21*. Praha MŽP ČR : The British Council, 1998. 88 s. ISBN 80-7212-047-6.
- [5] MOLDAN, Bedřich. *Univerzita Karlova : Indikátory trvale udržitelného rozvoje* [online]. Centrum pro otázky životního prostředí, 1996 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.czp.cuni.cz/osoby/Moldan/moldan0.htm>>.
- [6] RYNDA, Ivan. *Univerzita Karlova : Centrum pro otázky životního prostředí UK* [online]. 2000 , 18.5.2005 [cit. 2008-02-20]. Dostupný z WWW: <http://www.czp.cuni.cz/projekty/konf_hledani/Sbornik/Rynda.htm>.
- [7] MOLDAN, Bedřich. Rio+5 [online]. Enviwiki, ; [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.czp.cuni.cz/index.php?title=Rio%2B5&oldid=3825>>.
- [8] REITSCHMIEDOVÁ, A. *Metodika pro místní Agendy 21 v České republice*. Praha : Český ekologický ústav, 2003. 47 s.
- [9] *Ústav územního rozvoje : Principy udržitelného rozvoje území* [online]. 2007 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <http://www.uur.cz/images/pap/KapitolaA/A11_VymezeniPojmuUdrzitelnehoRozvoje_20061206.pdf>.

- [10] *Ministerstvo životního prostředí České republiky : Zákon č.17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů* [online]. 2000 [cit. 2009-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.env.cz/www/platnalegislativa.nsf/d79c09c54250df0dc1256e8900296e32/5b17dd457274213ec12572f3002827de?OpenDocument>>.
- [11] *Ministerstvo životního prostředí České republiky : Strategie udržitelného rozvoje České republiky* [online]. 2004 [cit. 2009-03-01]. Dostupný z WWW: <[http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/\\$pid/MZPISF7Z6L7V](http://www.env.cz/AIS/web-pub.nsf/$pid/MZPISF7Z6L7V)>.
- [12] *Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj : TIMUR* [online]. 2006 [cit. 2009-02-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.timur.cz/cz/timur/co-to-je.html>>.
- [13] RITSCHELOVÁ, Iva. *Česká informační agentura životního prostředí : Agenda 21* [online]. 2005 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM/\\$FILE/kapitola_1_3_ma21.pdf](http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM/$FILE/kapitola_1_3_ma21.pdf)>.
- [14] *Ministerstvo životního prostředí České republiky : Agenda 21* [online]. 2000 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.env.cz/osv/edice.nsf/B56F757C1507C286C12570500034BA62/\\$file/obsah.html](http://www.env.cz/osv/edice.nsf/B56F757C1507C286C12570500034BA62/$file/obsah.html)>.
- [15] *Česká informační agentura životního prostředí : Kapitola 28 dokumentu Agenda 21* [online]. 2005 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM/\\$FILE/kap_28_ma21.pdf](http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM/$FILE/kap_28_ma21.pdf)>.
- [16] *Česká informační agentura životního prostředí : O místní Agendě 21* [online]. 2005 [cit. 2009-02-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/MZPMSFGSI0KM](http://www.ma21.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/MZPMSFGSI0KM)>.
- [17] KAŠPAR, Jakub, PETROVÁ, Marie. *Místní Agenda 21 - Informace, postupy, kritéria*. Praha : Ministerstvo životního prostředí, 2006. 13 s.
- [18] *Oficiální evidence místních Agend 21 v ČR* [online]. 2005 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://ma21.cenia.cz/kriteria>>.

- [19] *Ministerstvo životního prostředí České republiky : 3.výzva pro předkládání žádostí o grant z Revolvingového fondu MŽP*. [online]. 2000 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW: <http://www.mzp.cz/cz/3_vyzva_zadosti_grant>.
- [20] *Město Valašské Meziříčí : Projekt Zdravé město* [online]. [2007] [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.valasskemezirici.cz/doc/23001/>>.
- [21] *Národní síť Zdravých měst ČR* [online]. 1998 [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.nszm.cz>>.
- [22] *World Health Organization - Regional Office for Europe : Healthy Cities and urban governance* [online]. c2009 [cit. 2009-03-14]. Dostupný z WWW: <<http://www.euro.who.int/healthy-cities>>.
- [23] *Oficiální stránky města Jihlavy : Projekt Zdravé město* [online]. [2007] [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <http://www.jihlava.cz/vismo/osnova.asp?id_org=5967&id_osnovy=52084>.
- [24] Interní materiály NSZM: Metodické listy NSZM ČR.
- [25] Globální klimatické změny. *Zpravodaj: Zdravá města, obce a regiony ČR* [online]. 2008, č. 4 [cit. 2009-05-06]. Dostupný z WWW: <http://www.nszm.cz/cb21/archiv/zprav/zprav08/nszm_zpravodaj_0804.pdf>.
- [26] Téma měsíce: „Den Země 2008“. *Zpravodaj: Zdravá města, obce a regiony ČR* [online]. 2008, č. 4 [cit. 2009-05-06]. Dostupný z WWW: <http://www.nszm.cz/cb21/archiv/zprav/zprav08/nszm_zpravodaj_0804.pdf>.
- [27] *Fairově : O Fair Trade* [online]. 2001 [cit. 2009-05-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.fairove.cz/doc-o-fairtrade.html>>.
- [28] Téma měsíce: "Den bez tabáku". *Zpravodaj: Zdravá města, obce a regiony ČR* [online]. 2008, č. 5 [cit. 2009-05-06]. Dostupný z WWW: <http://www.nszm.cz/cb21/archiv/zprav/zprav08/nszm_zpravodaj_0805.pdf>.

[29] Téma měsíce: „Dny bez úrazů“. *Zpravodaj: Zdravá města, obce a regiony ČR* [online]. 2008, č. 6 [cit. 2009-05-10]. Dostupný z WWW:

<http://www.nszm.cz/cb21/archiv/zprav/zprav08/nszm_zpravodaj_0806.pdf>.

[30] Téma měsíce: „Dny bez tabáku a bez úrazů 2009“. *Zpravodaj: Zdravá města, obce a regiony ČR* [online]. 2009, č. 3 [cit. 2009-07-10]. Dostupný z WWW:

<http://dataplan.info/img_upload/2fee7fa2e72b4bdcd8f9ba761433e67a/Zpravodaj_Den_bez_tabaku_Dny_bez_urazu_2009_1.pdf>.

[31] *DataPlán NSZM* [online]. 2005 [cit. 2009-06-10]. Dostupný z WWW:

<<http://dataplan.info/>>.

[32] *Oficiální stránky města Hradec Králové* [online]. 2000 [cit. 2009-06-10]. Dostupný z

WWW: <http://www.hrdeckralove.org/cz/Magistrat/mestska_police/_MP_Aktuality.html>.

[33] *Dům dětí a mládeže Smiřice : Dětský den s městskou policií* [online]. 2007

[cit. 2009-06-10]. Dostupný z WWW:

<<http://www.ddm.regisweb.cz/default.php?pocobr=1&id=270&ai=1&lang=cz&b=2>>.

[34] *Ministerstvo životního prostředí České republiky : Evropský týden mobility a Evropský den bez aut 2009* [online]. 2000 [cit. 2009-06-20]. Dostupný z WWW:

<<http://www.mzp.cz/edba>>.

[35] *DobráPraxe NSZM* [online]. 2005 [cit. 2009-06-23]. Dostupný z WWW:

< <http://dobrapraxe.cz/>>.

[36] *Zdravé město Litoměřice, místní Agenda 21 : Zdravá škola* [online]. c2009

[cit. 2009-06-30]. Dostupný z WWW: <<http://zdravemesto.litomerice.cz/zdrava-skola.html>>.

SEZNAM ZKRATEK:

ECI - European Common Indicators

ETM - Evropský týden mobility

MA21 - Místní Agenda 21

MŽP – Ministerstvo životního prostředí České republiky

NSZM – Národní síť zdravých měst České republiky

OSN – Organizace spojených národů

TIMUR – Týmová iniciativa pro místní udržitelný rozvoj

VZP – Všeobecná zdravotní pojišťovna

WHO – Světová zdravotní organizace

SEZNAM GRAFŮ:

Graf 1: Vývoj počtu členů Národní sítě Zdravých měst ČR.....	31
Graf 2: Saldo počtu členů NSZM ČR v letech 1995 - 2008.....	32
Graf 3: Vývoj počtu členů Národní sítě Zdravých měst ČR dle municipality.	33
Graf 4: Fluktuace členů NSZM ČR v letech 2004-2009	34
Graf 5: Plán rozšiřování členské základny NSZM ČR.....	35
Graf 6: Trend vývoje počtu členů v NSZM ČR.....	36
Graf 7: Komunitní kampaně NSZM ČR.....	38
Graf 8: Zapojení členů NSZM ČR do komunitních kampaní v letech 2000 - 2008.....	38
Graf 9: Výsledek ankety ke kampani Den Země v Chrudimi.....	42
Graf 10: Výsledky ankety o členství Chrudimi v NSZM.	42
Graf 11: Výsledky ankety k akci Den Země v Hradci Králové.....	44
Graf 12: Výsledky ankety k akci den Země mezi žáky ZŠ J.Gočára v Hradci Králové.....	45
Graf 13: Webové stránky Zdravých měst.....	52
Graf 14: Uvedení členských měst ve Zpravodajích NSZM z let 2007 - 2008.....	54
Graf 15: Skladba projektů vložených do databáze DataPlánu.....	58

SEZNAM OBRÁZKŮ:

Obrázek 1: Pilíře udržitelného rozvoje	12
Obrázek 2: Logo mezinárodního projektu Zdravá města	21
Obrázek 3: Logo Národní sítě zdravých měst ČR	23
Obrázek 4: Postup při uplatňování metodiky Česká brána 21	25
Obrázek 5: Schéma „Místního systému Projektu Zdravé město, obec, region“	26
Obrázek 6: Den Země 2009 v Chrudimi.....	41
Obrázek 7: Skládání loga Zdravého města Chrudim	41
Obrázek 8: Výroba talíře zdraví, Den Země Hradec Králové.	43
Obrázek 9: Naučná stezka zdraví, Den Země Hradec Králové	44
Obrázek 11: Den bez úrazů 2009, Chrudim	47
Obrázek 12: Akce Hradec Králové - bezpečné město 2009	48
Obrázek 14: Logo Zdravého města Chrudim	55
Obrázek 15: Logo Zdravého města Prostějov.....	55
Obrázek 16: Ukázka z Plánu zdraví a kvality života obce Velký Beranov	57
Obrázek 17: Ukázka z databáze DataPlán - realizovaný projekt.....	58

SEZNAM TABULEK:

Tabulka 1: Srovnání plánu NSZM se současnou situací35

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1: Tabulka ke grafu Fluktuace členů NSZM ČR

Příloha č. 2: Tabulka zapojení členů NSZM ČR do kampaní v letech 2007 – 2008

Příloha č. 3: Plakát k akci Den Země 2009 Chrudim

Příloha č. 4: Plakát k akci Den Země 2009 Hradec Králové

Příloha č. 5: Plakát k akci Národní dny bez úrazů 2009 Chrudim

Příloha č. 6: Plakát k akci Hradec Králové – bezpečné město 2008

Příloha č. 7: Tabulka ke grafu č. 13 – Webové stránky Zdravých měst

Příloha č. 8: Tabulka – počet informací o členských městech NSZM v ČR ve Zpravodajích

Příloha č. 9: Tabulka – porovnání článků o městech Chrudim a Prostějov ve Zpravodajích

Příloha č. 10: Tabulka – informace z databází DataPlán a DobráPraxe

Příloha č. 11: Ukázka příkladu z databáze Dobrá praxe

PŘÍLOHA Č. 1

Tabulka ke grafu Fluktuace členů NSZM ČR. Zdroj: vlastní (zpracováno na základě dat z Výročních zpráv NSZM ČR).

municipalita	druh	2004	2005	2006	2007	2008	1.6.09
Jihomoravský	kraj	x	x	x	x	člen	člen
Vysočina	kraj	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Zlínský	kraj	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Adamov	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Blansko	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Bolatice	obec	x	x	člen	člen	člen	člen
Borovany	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	x
Boskovice	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Brno	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
České Budějovice	obec	člen	člen	člen	člen	x	x
Chrudim	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Česká Lípa	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Desná	obec	x	x	člen	člen	člen	člen
Dobříš	obec	x	x	x	x	člen	člen
Frydek-Místek	obec	x	x	x	x	člen	člen
Hlinsko	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Hlučín	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Hodonín	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Hradec Králové	obec	přidružený člen	člen	člen	x	x	x
Humpolec	obec	x	člen	člen	člen	x	x
Jaroměř	obec	x	x	x	x	x	člen
Jihlava	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Jilemnice	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Kácov	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Karlovy Vary	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Karviná	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Kašperské Hory	obec	přidružený člen	člen	x	x	x	x
Koleč	obec	x	x	x	x	člen	člen
Kopřivnice	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Kostelec nad Orlicí	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	x	x
Kouřim	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen

municipalita	druh	2004	2005	2006	2007	2008	1.6.09
Křižánky	obec	x	x	člen	člen	člen	člen
Křižany	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Kroměříž	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Kuřim	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Letovice	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Litoměřice	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Litomyšl	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Lomnice nad Popelkou	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Mladá Boleslav	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Mokrá - Horákov	obec	x	člen	člen	x	x	x
Moravská Třebová	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Nové Město na Moravě	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Orlová	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Ostrov	obec	x	x	x	x	člen	člen
Pelhřimov	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Poděbrady	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Prachatice	obec	x	x	x	x	x	člen
Praha 7	obec	x	x	x	x	člen	člen
Praha - Dolní Počernice	obec	x	x	x	x	člen	člen
Praha - Libuš	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Praha - Slivenec	obec	x	x	x	x	člen	člen
Přeštice	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Příbram	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Prostějov	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Rožmitál pod Třemšínem	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Rožnov pod Radhoštěm	obec	přidružený člen	člen	člen	x	x	x
Říčany	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Sedlčany	obec	přidružený člen	člen	x	x	x	x
Skály	obec	x	člen	x	x	x	x
Skotnice	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Slaný	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Slavičín	obec	přidružený člen	člen	x	x	x	x
Strakonice	obec	x	x	člen	člen	člen	člen
Strašín	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen

municipalita	druh	2004	2005	2006	2007	2008	1.6.09
Strážek	obec	x	x	člen	člen	člen	člen
<i>Světlá nad Sázavou</i>	obec	x	člen	člen	člen	x	x
Šternberk	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Štětí	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Tábor	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Telč	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Třebíč	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Třeboň	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Uherské Hradiště	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Uherský Brod	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Ústí nad Labem	obec	x	člen	člen	člen	člen	člen
Valašské Meziříčí	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Varnsdorf	obec	x	x	x	člen	člen	člen
Velké Meziříčí	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Velký Beranov	obec	x	x	x	člen	člen	člen
<i>Veselí nad Moravou</i>	obec	přidružený člen	člen	x	x	x	x
<i>Votice</i>	obec	přidružený člen	člen	člen	x	x	x
Vsetín	obec	člen	člen	člen	člen	člen	člen
Zlaté Hory	obec	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Zlín	obec	člen	člen	člen	x	x	x
Chopos	mikroregion	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Drahanská vrchovina	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Kroměřížsko	mikroregion	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Kuřimka	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Letovicko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Novoměstsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Podralsko	mikroregion	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Prácheňsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Sdružení Ašsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Sdružení Růže	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Střední Vsetínsko	mikroregion	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Šumava - západ	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Telčsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Třebíčsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen

municipalita	druh	2004	2005	2006	2007	2008	1.6.09
Třemšín	mikroregion	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Urbanická brázda	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Valašskomeziříčsko-Kelečsko	mikroregion	přidružený člen	člen	člen	člen	člen	člen
Velkomeziříčsko-Bítešsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Sdružení Krušné hory-západ	mikroregion	x	x	x	x	člen	člen
Sdružení obcí Hlučínska	mikroregion	x	x	x	x	x	člen
Svazek obcí Hamr	mikroregion	x	x	x	člen	člen	člen
Svazek obcí regionu Třeboňsko	mikroregion	x	x	člen	člen	člen	člen
Celkem členů		51 ¹	64	77	85	90	92

Vysvětlení:

Písmo kurzíva obce, které (samy) ukončily členství v NSZM

¹ Řádní + přidružení členové, přidružení členové přijímají závazek podporovat ve své činnosti projekt Zdravé město a místní Agendu 21 a úzce spolupracovat v rámci NSZM ČR

municipalita	Den Země		Den bez tabáku		Dny bez úrazů		Den bez aut		Dny zdraví	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Zlín	➡									
Kraj Vysočina		➡					➡	➡	➡	➡
Zlínský kraj			➡							
Chopos										
Drahanská vrchovina		➡							➡	➡
Kroměřížsko										
Kuřimka										
Letovicko										
Novoměstsko										
Podralsko										
Prácheňsko										
Sdružení Aášsko										
Sdružení Růže										
Střední Vsetínsko										
Šumava - západ										
Telčsko										
Třebíčsko										
Třemšín										
Urbanická brázda										
Valašskomeziříčsko-Kelečsko										
Velkomeziříčsko-Bítešsko										
Svazek obcí Hamr										
Svazek obcí regionu Třeboňsko										

Vysvětlení:

➡ zapojení municipality do příslušné kampaně

den

Země

úterý 21. dubna

9.30–17.00 hodin

Resselovo náměstí

PROGRAM OSLAV:

9.30– 9.40 zahájení Dne Země
 9.40–10.00 loutkové divadlo Ahoj Libora Štumpfa
 10.00–10.20 Dětská revue Praha – Jan Petráš
 10.20–10.40 vyhlášení výsledků a předávání cen
 Uklidme svět, Hlinikožrout
 11.00–12.00 vyhodnocení soutěže pro ZŠ a SŠ
 na téma Chraňme klima Země
 13.00–13.15 Prezentace projektu Zelená Chrudim
 žáci ze ZŠ Dr. J. Malíka
 13.30–14.15 Dětská revue Praha Jan Petráš
 loutkové divadlo Ahoj Libora Štumpfa
 14.30–15.00 hudba country kapely Mašinka
 15.00–15.15 Prezentace projektu Zelená Chrudim
 žáci ze ZŠ Dr. J. Malíka
 15.15–15.45 hudba country kapely Mašinka
 15.45–16.00 představování účastníků na podiu
 Elektromobily, Pasivní domy, Horiba apod.
 16.00–17.00 hudební vystoupení Wječná žízeň

- PREZENTACE ELEKTROMOBILŮ
- PROBLEMATIKA PASIVNÍCH DOMŮ
- INFORMACE O MOŽNOSTECH ZÍSKÁNÍ DOTACÍ
NA ZATEPLOVÁNÍ DOMŮ A VYUŽITÍ OBNOVITELNÝCH
ZDROJŮ ENERGIE
- MĚŘICÍ VŮZ HORIBA

**SKLÁDÁNÍ LOGA ZDRAVÉHO MĚSTA
Z BAREVNÝCH VÍČEK OD PET LAHVI**

SOUČÁSTÍ OSLAV DNE ZEMĚ JSOU I NÁSLEDUJÍCÍ AKCE:
Ozvěny Ekofilmu (čtvrtek 23. dubna 2009) Městské kino Chrudim, 17.00–22.00 hodin.
 Písemno vybraných vítězných snímků z mezinárodní filmové přehlídky Ekofilm 2008.
VSTUP ZDARMA
 Pořádá: OS Nevidáno a Chrudimská beseda
 17.00 Průda tech - Program 1: Zátrak pohybu – Rakousko, Režie: A. Wernst, S. Nicholas
 18.00 Živý obraz lepšího světa – Česká republika, Režie: M. Polák
 19.00 Na stopě pobřežních víků – Německo, Režie: R. Matthews
 20.00 Zajáci bílého bobu – Česká republika, Režie: S. Lochtat
 21.00 Vysoké láry – divočina zamrzlá v čase – Slovenská republika, Režie: P. Barabás
 Více o jednotlivých filmech: <http://fck.chrudim.unas.cz/>

PĚT DNÍ PRO ZEMĚ: 20.–23. dubna v Mama klubu
 • 20. dubna od 10.00 hodin „Bubáci ze smetišť“ již tradiční díločka
 – výroba hraček ze starých a „nepotřebných“ věcí a recyklovaných materiálů
 • 22. dubna od 16.30 hodin Moderní ekologické plenky a přírodní dětská kosmetika
 • 23. dubna v 9.30 hodin Uklidme svůj svět

Ekocentrum ČSOP a oslavy Dne Země
 • 17. dubna od 9.00 hodin Sportovní poznávací den na Sítelnici pro žáky
 chrudimských škol
 • 20. dubna od 17.30 hodin v salonku Sůva v Muzeu Chrudim přednáška na téma:
 Pasivní domy
 • 25. dubna od 10.00 hodin exkurze do Habrova s botanikem
 • 29. dubna od 18.00 hodin v Čapově Luna v Šaroké ulici přednáška na téma:
 Trvale udržitelný rozvoj a chudoba

Plakát k akci Den Země 2009 Chrudim. Zdroj: vlastní.

SEVER
KRAJSKÝ EKOLOGICKÝ VÝCHOVNÝ A ETICKÝ KLUB

ROKYTOVA
VÝSTAVNÍ SÍŇ

SFŽP ČR

DEN ZEMĚ 2009

v Hradci Králové

Kdy: středa 22. dubna 2008 od 9:00 do 15:00 hodin
Kde: Kavčí plácek, Rokytova výstavní síň a Žižkovy sady

CO:
Čeká Vás bohatý program pro malé i velké návštěvníky ☺ zaměřený na zdravý životní styl (různé aktivity, výroby, soutěže a hry).

Program:

- ☺ **Výroba talíře zdraví**
- ☺ **Naučná stezka zdraví Žižkovými sady** - různé aktivity a výroby spojené jak se zdravým životním stylem (jídlo, pití, pohyb, nakupování,...) tak i s poznáváním živočichů, rostlin, a dalších důležitých složek životního prostředí.
- ☺ **Ve 12:00 hodin Vyhlášení vítězů** výtvarné, literární a fotografické soutěže s tématem „ Jak žijí zdravě“. Celé vyhlášení bude doprovázet Danetáček, sbor při centru pro zdravotně postižené Daneta Hradec Králové.
- ☺ **Možnost návštěvy** výstavy „Zdravý životní styl“ zdarma v Rokytově výstavní síni na Kavčím Plácku.
- ☺ **Prezentace ekologické poradny SEVER** (informační letáky, anketa,...) a propagace projektu Zelená úsporám (úspory energie, podpora obnovitelných zdrojů energie, zateplení domů)

TATO AKCE JE SPOLUFINANCOVÁNA STÁTNÍM FONDEM ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ a Královéhradeckým krajem v rámci projektu ZPZPZL.

• změna programu vyhrazena •

Kontakt: Silvie Vacková, SEVER, Kavčí plácek 121, 50003 Hradec Králové 3,
tel.: 495/580319, 739/203209 nebo email: sever-hk@ekologickavychova.cz

Zdravé město Chrudim, Obecně prospěšná společnost Dětsví bez úrazů
a Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky
si Vás dovolují pozvat na následující program

Národní dny bez úrazů aneb Úraz není náhoda

9. června 2009 od 9.00 do 16.00 hodin
na Resselově náměstí

Tisková konference: *od 9.00 hod.*

Seminář pro pedagogy MŠ a ZŠ, metodiky prevence, pracovníky DDM, Mateřských center a center volného času : *od 9.15 hod. v zasedací místnosti starosty města v budově MěÚ na Resselově náměstí, 2.patro*

V průběhu dne na ploše Resselova náměstí můžete navštívit následující stanoviště :

- Zkuste si, jak se cítí děti v kuchyni dospělých. Jaká nebezpečí jim tam hrozí? Domov je pro malé děti stále nejnebezpečnějším místem. Podívejte se na něj zase dětskýma očima. Navštívte pojízdnou obří kuchyň, soutěžní stanoviště pro děti, získáte materiály pro dospělé, pro děti dárky .
 - Stanoviště Městské policie bude zaměřené na vybavení kola, používání cyklistické helmy a reflexních materiálů, znalost základních dopravních značek a silničních předpisů
 - Stanoviště ČČK – bude připraveno na ošetření drobných poranění na figurantech a opakování základů první pomoci
 - Plachtová hra „Jdeme bezpečnou cestou?“ – zde si ověříte již získané znalosti z oblasti prevence úrazů u vody, na kole, hřišti, v domácnosti apod.
-
- Dobrovolní hasiči z Topole se zaměří na prevenci úrazů vzniku požáru a vybavení hasičského auta
 - VZS ČČK - stanoviště bude zaměřené na prevenci úrazů u vody, prevence tonutí, Dvanáctero bezpečného pobytu u vody
 - Myslete na své zdraví s VZP ČR – od 9 do 17 hodin – si můžete nechat zdarma změřit biochemické hodnoty (měření cholesterolu, hladiny triglyceridů a hladiny cukru v krvi, krevního tlaku, pulsu, kyslíku v krvi, hmotnosti, BMI, tělesného tuku)

Prevence úrazů může být zábava!

Plakát k akci Národní dny bez úrazů 2009 Chrudim.

Zdroj: DataPlán NSZM. Dostupný z WWW: <<http://dataplan.info>>.

Městská policie HK

Vás zve na dětský den

„Hradec Králové - bezpečné město“

dne 30. Května 2008 v Šimkových sadech

Akci pořádá Městská policie Hradec Králové ve spolupráci s Policií ČR, Hasičským záchranným sborem Královéhradeckého kraje, Sbořem dobrovolných hasičů Plácka, Střední zdravotnickou školou v Hradci Králové, Zdravotnickou záchrannou službou Královéhradeckého kraje, Vojenskou policií, Besipem, Rádiem Černá Hora, Salingerem, Domem dětí a mládeže HK a Smiřice, o.s. RC AUTA, agenturou Armentum a Nadací východočeské onkologie.

Program je naplánován od 9 do 14 hod a je rozdělen na dvě části. První část od 9 - 11 hod je určena menším dětem z MŠ a žákům z prvního stupně ZŠ, druhá část od 12-14 hod je připravena pro žáky druhého stupně ZŠ.

Program budou tvořit ukázky sebeobrany, výcviku psů, první pomoci a činnosti hasičů. K vidění bude nejenom nejnovější výstroj, výzbroj a technika strážníků, hasičů, policistů a zdravotníků, ale i historické chladné a palné zbraně. Součástí programu bude mobilní dopravní hřiště a hry pro děti.

Sponzoři akce připravili pro děti drobné dárky.

Záštitu nad “Dětským dnem” převzal primátor města Hradce Králové pan Ing. Otakar Divíšek.

Partneři a sponzoři :

Obrázek 1: Plakát k akci Hradec Králové - bezpečné město 2008.

Zdroj: *Oficiální stránky města Hradec Králové*. Dostupný z WWW: <<http://www.hradeckralove.org>>.

město	vstupní odkaz	logo	kontakty	deklarace	plán	kampaně	média	partneři	historie	odkazy	MA21
Lomnice nad Popelkou	↗	↗	↗	↗	↗						
Mladá Boleslav		↗	↗		↗	↗	↗		↗	↗	↗
Moravská Třebová					↗					↗	↗
Nové Město na Moravě	↗	↗	↗		↗	↗				↗	↗
Orlová			↗		↗	↗				↗	↗
Ostrov					↗						
Pelhřimov	↗	↗	↗			↗			↗	↗	
Poděbrady			↗	↗	↗	↗	↗	↗		↗	↗
Prachatice	↗	↗			↗	↗					
Praha 7											
Praha-Dolní Počernice	↗									↗	↗
Praha-Libuš	↗			↗	↗	↗					
Praha-Slivenec	↗				↗						
Přeštice					↗	↗				↗	↗
Příbram						↗					
Prostějov		↗		↗	↗	↗		↗	↗	↗	↗
Říčany	↗		↗		↗	↗		↗	↗	↗	↗
Rožmitál pod Třemšínem											
Skotnice											
Slaný					↗						
Strakonice	↗	↗	↗	↗	↗	↗		↗		↗	↗
Strašín	↗			↗	↗		↗				
Strážek											
Šternberk											
Štětí	↗				↗						
Tábor	↗	↗	↗	↗	↗	↗		↗		↗	↗
Telč										↗	
Třebíč	↗	↗	↗	↗	↗	↗		↗	↗		
Třeboň	↗	↗	↗		↗	↗	↗				↗
Uherské Hradiště	↗				↗	↗					↗
Uherský Brod						↗					
Ústí nad Labem	↗	↗	↗	↗	↗	↗				↗	↗

město	vstupní odkaz	logo	kontakty	deklarace	plán	kampaně	média	partneři	historie	odkazy	MA21
Valašské Meziříčí		➡	➡	➡	➡					➡	➡
Varnsdorf	➡		➡	➡	➡	➡		➡		➡	➡
Velké Meziříčí	➡		➡	➡	➡	➡				➡	
Velký Beranov	➡				➡	➡				➡	➡
Vsetín	➡	➡	➡	➡	➡	➡			➡	➡	➡
Zlaté Hory											

Vysvětlení:

- ➡webové stránky dané obce tuto informaci poskytují
- zelené stínování buňky.....obec patří do kategorie B v kritériích místní Agendy 21
- oranžové stínování buňky.....obec patří do kategorie C v kritériích místní Agendy 21
- žluté stínování buňky.....obec patří do kategorie D v kritériích místní Agendy 21

PŘÍLOHA Č. 8

Tabulka - počet informací o členských městech NSZM ČR ve Zpravodajích 2007 - 2008.
Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat dostupných ve Zpravodajích NSZM).

město	počet informací o městě	město	počet informací o městě
Chrudim	43	Velký Beranov	8
Vsetín	39	Blansko	7
Litoměřice	33	Karviná	7
Hodonín	32	Varnsdorf	7
Ústí nad Labem	29	Adamov	6
Brno	26	Kuřim	6
Třebíč	23	Lomnice n. P.	6
Kopřivnice	20	Příbram	6
Strakonice	20	Boskovice	5
Kroměříž	19	Tábor	5
Letovice	19	Česká Lípa	4
Prostějov	19	Desná	4
Velké Meziříčí	18	Hlinsko	4
Moravská Třebová	17	Slaný	3
Orlová	17	Šternberk	3
Uherské Hradiště	15	Křižánky	2
Jihlava	13	Strašín	2
Praha - Libuš	13	Strážek	2
Bolatice	12	Kácov	1
Mladá Boleslav	12	Nové Město na Moravě	1
Jilemnice	11	Skotnice	1
Karlovy Vary	11	Valašské Meziříčí	1
Pelhřimov	11	Zlaté Hory	1
Štětí	11	Kouřim	0
Třeboň	11	Křižany	0
Uherský Brod	11	Litomyšl	0
Hlučín	10	Ostrov	0
Poděbrady	9	Praha - Dolní Počernice	0
Říčany	9	Praha - Slivenec	0
Telč	9	Praha 7	0
Přeštice	8	Rožmitál pod Třemšínem	0

PŘÍLOHA Č. 9

Tabulka - porovnání článků o městech Chrudim a Prostějov ve Zpravodajích NSZM 2007-08.
Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat dostupných ve Zpravodajích NSZM).

Číslo a téma/kampaň Zpravodaje NSZM	Chrudim	Prostějov
2/07 Kvalita veřejné správy	Rozhovor na titulní straně s místostarostou Chrudimi Mgr. Petrem Řezníčkem	
	Zpráva o Národní konferenci kvality ve veřejné správě: převzetí ceny „Organizace dobré veřejné služby“	Zpráva o Národní konferenci kvality ve veřejné správě: převzetí ceny „Organizace dobré veřejné služby“
	Zapojení do projektu zavádění systému environmentálního řízení a auditu	
3/07 Sociální začleňování	Popsán chrudimský nízkoprahový klub Futur	
4/07 Den Země	Oficiální podpora kampaně „Den Země“ městem Ch.	Oficiální podpora kampaně „Den Země“ městem P.
	Popis „Dne Země“ v Ch. – podpora ekologicky šetrných výrobků	Popis „Dne Země“ v P. - ekojarmark
	Foto ze „Dne Země“ v Ch.	
5/07 Den bez tabáku	Oficiální podpora kampaně „Den bez tabáku“ městem Ch.	
	Popis „Dne bez tabáku“ v Ch.	
	Doprovodný program „Dne bez tabáku“ – výstup chrudimských obyvatel na Sněžku	
	Foto z výstupu chrudimských občanů na Sněžku	

Číslo a téma/kampaně Zpravodaje NSZM	Chrudim	Prostějov
6/07 Dny bez úrazů	Oficiální podpora kampaně „Dny bez úrazů“ městem Ch.	Oficiální podpora kampaně „Dny bez úrazů“ městem P.
	Popis „Dne bez úrazů“ v Ch. – předváděcí akce vodní záchranné služby	Popis akce „Na kolo jen s přilbou“ v P.
	Foto ze „Dne bez úrazů“ v Ch.	
9/07 Evropský týden mobility, Udržitelná a bezpečná doprava	Oficiální přihlášení ke společnému tématu „Udržitelná a bezpečná doprava“	Oficiální přihlášení ke společnému tématu „Udržitelná a bezpečná doprava“
	Zapojení města Ch. do kampaně Evropský týden mobility	Zapojení města P. do kampaně Evropský týden mobility
	Akce „Hledáme řidiče třídy A“ k Evropskému týdnu mobility	
	Foto z kampaně „Na kolo jen s přilbou“	Popis kampaně „na kolo jen s přilbou“
10/07 Dny zdraví	Článek o účasti a umístění Ch. na mezinárodní soutěži „Město, ve kterém stojí za to žít“	Představení projektu z oblasti dopravy na konferenci NSZM
	Foto chrudimských zástupců ze soutěže „Město, ve kterém stojí za to žít“	
	Zapojení města Ch. do kampaně „Dny zdraví“	Zapojení města P. do kampaně „Dny zdraví“
	Popis programu ke „Dni zdraví“ – přednášky o prevenci úrazů, ...	Popis programu ke „Dni zdraví“ – přednášky, ochutnávky, ...
	Zapojení Ch. do pilotního testování a tvorby zdravotních plánů	
	Upoutávka na Jarní školu NSZM v Chrudimi	

Číslo a téma/kampaň Zpravodaje NSZM	Chrudim	Prostějov
1/08 Ohlédnutí za uplynulým rokem	Info o převzetí ceny na Národní konferenci kvality ve veřejné správě	Info o převzetí ceny na Národní konferenci kvality ve veřejné správě
	Info o účasti a umístění Ch. na mezinárodní soutěži „Město, ve kterém stojí za to žít“	
	Info o opakovaném obhájení Ch. kategorie „B“ v rámci metody kvality MA21	
	Info o Jarní škole NSZM v Ch.	
	Prezentace Ch. na zasedání poradního orgánu WHO	
2/08 Kvalita veřejné správy	Zvyšování kvality ve veřejné správě – plánování s občany v Ch.	Zvyšování kvality ve veřejné správě – používání benchmarkingu
	Foto z plánovací akce s občany	Foto zástupců Prostějova při převzetí ceny na Národní konferenci kvality ve veřejné správě
4/08 Den Země	Zapojení do kampaně „Den Země“	Zapojení do kampaně „Den Země“
	Popis programu ke „Dni Země“ v Ch. – soutěž pro děti s tématem úspora energie	Popis programu ke „Dni Země“ v P. – beseda o zvířatech
	Foto ze „Dne Země“ v Ch.	
5/08 Den bez tabáku	Zapojení Ch. do kampaně „Den bez tabáku“	
	Popis akce „Cesta za čistým vzduchem“ – výšlap obyvatel města na Sněžku	

Číslo a téma/kampaně Zpravodaje NSZM	Chrudim	Prostějov
6/08 Dny bez úrazů	Zapojení města do kampaně „Dny bez úrazů“	
	Popis „Dne bez úrazů“ – akce „Pomoc, topím se“	
	Aktivní účast Ch. na Jarní škole NSZM – popis zavádění systému environmentálního řízení a auditu ve městě Ch.	
9/08 Evropský týden mobility, Udržitelná a bezpečná doprava	Zapojení Ch. do kampaně „Udržitelná a bezpečná doprava“	Zapojení P. do kampaně „Udržitelná a bezpečná doprava“
	Doprovodný program k bezpečné dopravě – akce „Na kolo jen s přilbou“	Doprovodný program k „Evropskému týdnu mobility“ – běh pro děti a mládež
10/08 Dny zdraví	Zapojení Ch. do kampaně „Dny zdraví“	Zapojení P. do kampaně „Dny zdraví“
	Doprovodný program ke „Dni zdraví“ v Ch. – akce Fórum pro zdraví	

PŘÍLOHA Č. 10

Tabulka - informace z databázi DataPlán a DobráPraxe.

Zdroj: vlastní (zpracováno základě dat dostupných v databázi DataPlán a Dobrápraxe).

	komunitní plán	projekty							expertní plán	indikátory	Dobrá praxe
		nápad	p.fíše	hotová studie	p.připraven	probíhá	realizován	nedefinován stav			
Adamov	➔										
Blansko											
Bolatice	➔	52	10		10	3			➔		
Boskovice	➔	29	10	9	10						1
Brno										➔	1
Chrudim	➔	2	3	4	19	8			➔	➔	8
Česká Lípa											
Český Brod											
Desná	➔	2		1	3						1
Dobříš		2							➔		
Frydek-Místek	➔	5	1	1					➔		7
Hlinsko	➔									➔	
Hlučín	➔										
Hodonín	➔	34	18	13	14	21			➔	➔	6
Jihlava	➔							184	➔		3
Jilemnice	➔	13	11	4	9	7			➔		2
Kácov											
Karlovy Vary									➔		
Karviná	➔										
Koleč											
Kopřivnice	➔	28	7	7	4				➔	➔	5
Kouřim											
Křižánky											
Křižany											
Kroměříž	➔									➔	3
Kuřim	➔	19	1	1	6				➔	➔	

	komunitní plán	projekty							expertní plán	indikátory	Dobrá praxe
		nápad	p.říše	hotová studie	p.připraven	probíhá	realizován	nedefinován stav			
Třeboň	➡								➡		
Uherské Hradiště	➡										1
Uherský Brod											
Ústí nad Labem	➡								➡	➡	5
Valašské Meziříčí	➡									➡	1
Varnsdorf	➡	1			4						
Velké Meziříčí	➡							146	➡	➡	
Velký Beranov	➡										
Vsetín	➡	1					2		➡	➡	9
Zlaté Hory										➡	1

Vysvětlení:

➡obec má v databázi DataPlán vloženo komunitní / expertní plán / závazala se sledovat alespoň jeden z indikátorů ke společným tématům

Projekty počet projektů v databázi DataPlán s jednotlivými definovanými stavy

Dobrá praxe počet příkladů projektů realizovaných v obci v databázi DobráPraxe

PŘÍLOHA Č. 11

JIHLAVA: Získání finanční podpory na realizaci místní Agendy 21 z Revolvingového fondu MŽP [kritérium č. 14] KRITÉRIA MA21

STRUČNÁ ANOTACE

Projekt "Nastartování procesu trvalého zapojení veřejnosti do správy věcí veřejných v Jihlavě" získal finanční podporu v rámci 1. výzvy Revolvingového fondu MŽP. Cílem projektu bylo zahájení kontinuální práce s veřejností (získávání názorů, zapojení do plánování a rozhodování), která je základním předpokladem pro dobrou správu věcí veřejných.

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Název obce/města/regionu: Jihlava
Kontakt: Koordinátor PZM a MA21
Příjmení, jméno: Součková Gabriela
Organizace: Magistrát města Jihlavy
E-mail: gabriela.souckova@jihlava-city.cz
Telefon: 567 167 125, 733 626 326
Téma: 1.h podmínky pro výkon veřejné správy vč. programů pro zvyšování kvality veřejné správy

POPIS A VÝSTUPY

Čeho se podařilo v rámci Místní Agenda 21 v Jihlavě získala finanční podporu v 1. výzvě Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí - Projekt: Nastartování procesu trvalého zapojení veřejnosti do správy věcí veřejných v Jihlavě. Cílem projektu bylo zahájení kontinuální práce s veřejností (získávání názorů, zapojení do plánování a rozhodování), která je základním předpokladem pro dobrou správu věcí veřejných.

Vašich aktivit/projektů dosáhnout? Realizace projektu pomáhá vtáhnout občany města do plánování a rozhodování a budovat v nich pocit spoluodpovědnosti za dění v komunitě. Projekt by měl pomoci k otevření komunikace mezi veřejností a radnicí.

Byly dokumentovány realizované aktivity? ANO

Začátek aktivity: 09.01.2008

Konec aktivity: Aktivita stále probíhá

Příloha
[Anketní lístek - ověření výsledků FZM a MA21 \(277 kB\)](#)
[Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 1 JPG \(300 kB\)](#)
[Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 2 JPG \(265 kB\)](#)
[Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 3 JPG \(290 kB\)](#)
[Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 4 JPG \(265 kB\)](#)
[Plakát - Fórum Zdravého města Jihlava \(712 kB\)](#)

Ukázka příkladu z databáze Dobré praxe – část 1. Zdroj: DataPlán NSZM. Dostupný z WWW: <<http://dataplan.info>>.

Čeho se podařilo v rámci Vašich aktivit/projektů dosáhnout?	Místní Agenda 21 v Jihlavě získala finanční podporu v 1. výzvě Revolvingového fondu Ministerstva životního prostředí - Projekt: Nastartování procesu trvalého zapojení veřejnosti do správy věcí veřejných v Jihlavě. Cílem projektu bylo zahájení kontinuální práce s veřejností (získávání názorů, zapojení do plánování a rozhodování), která je základním předpokladem pro dobrou správu věcí veřejných. Realizace projektu pomáhá vtáhnout občany města do plánování a rozhodování a budovat v nich pocit spoluodpovědnosti za dění v komunitě. Projekt by měl pomoci k otevření komunikace mezi veřejností a radnicí.
Byly dokumentovány realizované aktivity?	ANO
Začátek aktivity:	09.01.2008
Konec aktivity:	Aktivita stále probíhá
Příloha	Anketní lístek - ověření výsledků FZM a MA21 (277 kB) Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 1 JPG (300 kB) Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 2 JPG (265 kB) Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 3 JPG (290 kB) Foto - Fórum Zdravého města a MA21 Jihlava - 4 JPG (265 kB) Plakát - Fórum Zdravého města Jihlava (712 kB)
ROZPOČET	
Jaké byly finanční náklady na realizaci aktivity?	[tis. Kč] 384
Jak byla aktivita financována?	Projekt byl podpořen z 90% (tj. 345.479 Kč) z RF MŽP ČR. Zbývajících 10% (38.386 Kč) tvoří interní zdroje, konkrétně rozpočet Projektu Zdravé město a MA21.
AKTÉŘI	
Název:	Statutární město Jihlava
IČO nebo jiný registrační údaj:	00286010
Adresa:	Masarykovo náměstí 97/1, 586 01 Jihlava
Web:	http://www.jihlava.cz
DOPORUČENÍ A INSPIRACE	
Jaká doporučení/rady lze z realizace Vašich aktivit vyvodit a poskytnout ostatním obcím/městům s podobným záměrem?	Získat externí zdroje znamená respektovat podmínky zadavatele, všechny fáze přípravy žádosti konzultovat s donorem, stanovit si reálné cíle a způsoby dokumentace aktivit a podobu konečných výstupů.
RIZIKA, PŘEKÁŽKY A POZITIVNÍ OKAMŽIKY V PROCESU REALIZACE	
Setkali jste se při realizaci aktivit/projektu s událostí, která je/ho zásadně ovlivnila?	Důležitý je jednotný grafický styl projektu, lidé na něj rychle zvyknou a inzerované aktivity snadno identifikují. Dobrou vizitkou města je aktivní účast politiků a vedení města na aktivitách. Doporučuji průběžně komunikovat s místními médii, která jsou významným informačním kanálem pro občany.
MÉDIA, PROPAGACE	
Jakým způsobem probíhala komunikace s médii a jaké byly mediální výstupy?	Zástupci médií se účastní všech aktivit v rámci projektu. Díky našim dobrým vztahům se daří průběžně o projektu informovat v místních denících, na zpravodajských serverech a v rádiích.
Příloha:	Článek č. 4: Zelené papírky rozhodly: malérem je parkování aut PDF (1,5 MB)

Ukázka příkladu z databáze Dobré praxe – část 2. Zdroj: DataPlán NSZM. Dostupný z WWW: <<http://dataplan.info>>.